DE

1942 – TRIDESET LET – 1972

DELAVSKA ENOTNOST

7. OKTOBRA 1972 – ŠT. 40 – L. XXIX

Mercator 461 PRODAJALN

SLAVKO GRČAR O OSNUTKU SPREMEMB IN DOPOLNITEV STATUTA ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE

Da bi bili bolj učinkoviti!

Pri zasnovi osnutka statuta je bilo vodilo napraviti sindikate kot prostovoljno politično organizacijo delavskega razreda še bolj učinkovite

Koncipiranje predloženih sprememb in dopolnitev statuta ZSS, ki ga je kot začasnega sprejela II. konferenca slovenskih sindikatov v juniju leta 1970, je temeljilo zlasti:

– na izkušnjah pri uresničevanju dosedanjega statuta;

– na potrebi po uskladitvi s statuti sindikatov posameznih dejavnosti, ki so bili sprejeti na njihovih kongresih ob koncu leta 1971 in v začetku leta 1972;

– na nekih novitetah, ki jih prinaša XXXI. amandma k slovenski ustavi, govoreč o sindikatih in njihovi novi družbeni vlogi;

– na ideji delegatskega sistema in delegatskih razmerij.

Ko smo pisali ta osnutek, smo se zavedali, da je za naše organizacije najpomembnejša in neodložljiva naloga napraviti sindikate še bolj učinkovite. Smo namreč v obdobju, ko se naša revolucija stopnjuje, ko delavski razred z ustavnimi amandmaji v roki bije odločilno bitko za samoosvoboditev na temelju njegove lastne neodtujljive neposredne oblasti nad rezultati svojega dela, nad svojo presežno vrednostjo, nad svojim dohodkom. In sindikati smo na temelju programa zveze komunistov množična, prostovoljna politična organizacija delavskega razreda, njegov instrument in njegova volja, ki pa ima svoj smisel in pomen le, če učinkovito uresničuje njegove interese.

Za doseganje večje učinkovitosti organizacije seveda statut ni čarobno sredstvo, vendar pa v marsičem le lahko pomaga, saj pomeni dobra organiziranost ob dobro zastavljenih vsebinskih ciljih že pol uspeha.

DELEGATSKI ODNOSI V SINDIKATIH

Za večjo učinkovitost ponuja osnutek sprememb in dopolnitev statuta predvsem naslednje novosti:

Nov odnos med osnovnimi sindikalnimi organizacijami, občinskimi, medobčinskimi in republiškimi vodstvi na temelju delegatskega razmerja. Na popolnem delegatskem razmerju so že sedaj zasnovani občni zbori v občinah in kongresi v republiki. V osnutku pa je predlog, da bi tudi za konference kot najvišje organe med kongresoma v republiki oziroma med občnima zboroma v občini uveljavili delegatski odnos s tem, da bi tretjino konference sestavljali stalni, dve tretjini pa za vsako konferenco posebej izvoljeni delegati. Predlagatelji takega sestava konferenc smo menili, da bi popoln prehod na sistem občasnih delegatov dajal preveč oblasti stalnim izvršilnim organom in posameznim funkcionarjem. Upoštevajoč, da bodo konference obravnavale vsa pomembnejša družbenoekonomska vprašanja, bo delegatsko razmerje pomembno pripomoglo k ugotavljanju in uresničevanju avtentičnih interesov, zlasti še zato, ker bodo delegate volile delegacije izmed članov, ki najbolj poznajo materijo, ki bo na dnevnem redu konference.

V statutu je predvideno, da člane republiškega sveta kot stalne člane konference izvoli kongres. V javni razpravi bo treba pretehtati, ali je tak način volitev še primeren ali ne. Obstajajo namreč tudi mnenja, da naj bi republiško vodstvo Zveze sindikatov sestavljale delegacije sindikatov posameznih dejavnosti bodisi po načelu paritete ali po proporcionalnem načelu. Možno bi bilo tudi, da bi polovico članov izvolili kot delegacije v republiških vodstvih sindikatov, drugo polovico pa v občinskih organizacijah Zveze sindikatov.

Seveda pri delegatskem razmerju ni bistveno samo, kdo delegate izvoli, temveč tudi, kakšne napotke le-ti dobijo, kako

(Nadaljevanje na 4. strani)

V OKVIRU

Začel se je kongres

Do tistega decembrskega dneva, ko bodo delegati zasedli kongresno dvorano v Portorožu, je sicer še daleč. Pa vendar se je kongres že začel! Na 70 volilnih konferencah se bo v teh dneh zbralo več kot 8000 delegatov. Plenum republiškega sveta ZSS je minuli ponedeljek ugotovil: vsi temeljni dokumenti za VIII. kongres so v javni razpravi.

Tako se je kongres začel – v osnovnih organizacijah, v občinah, pravzaprav med vsem članstvom. Zlasti dva dokumenta sta na tehtnici javnega mnenja: osnutek sprememb in dopolnitev statuta Zveze sindikatov Slovenije in teze o njihovi programski osnovi za prihodnje štiriletno obdobje. Pota v prihodnost so v dokumentih jasno začrtana: doseči drugačno razporeditev ekonomske in družbene moči, takšno, kot jo napovedujejo ustavna dopolnila! Kar pa to bitko lahko izbojujejo le delavci sami – organizirani samoupravno v vseh oblikah družbenega življenja in organizirani politično v sindikatih – je zdaj pomembno, da strategijo svojega družbenopolitičnega boja v potankostih pretehtamo, se o njej dogovorimo in sporazumemo. Zato tudi kongres ne more biti omejen samo na dneve, ko bodo v Portorožu zasedali izvoljeni delegati; kongres mora neprestano zasedati, na njem mora sodelovati vsaj večina, če že ne vse članstvo.

O kongresnih dokumentih nihče ne bi smel niti ne more molčati. Tako, kot so napisani, preveč živo zadevajo tako v neposredne kot v dolgoročne interese delavca – člana sindikata. Gre pa za to, da zdaj vsi skupaj vsa ta stališča, naloge in hotenja še oplemenitimo in obogatimo. Nič ni tako dobrega, da ne bi moglo biti boljše – za tisto boljše pa nam vendar vsem skupaj tudi gre.

Kongres torej že zaseda; velja pa poudariti še to, da so zagotovljeni vsi demokratični mehanizmi in metode, da resnično sleherni član poseže v razpravo in se vključi v delo kongresa. Če kdo tega ne bo storil, naj ve, da je sam zavrgel priložnost.

S. B.

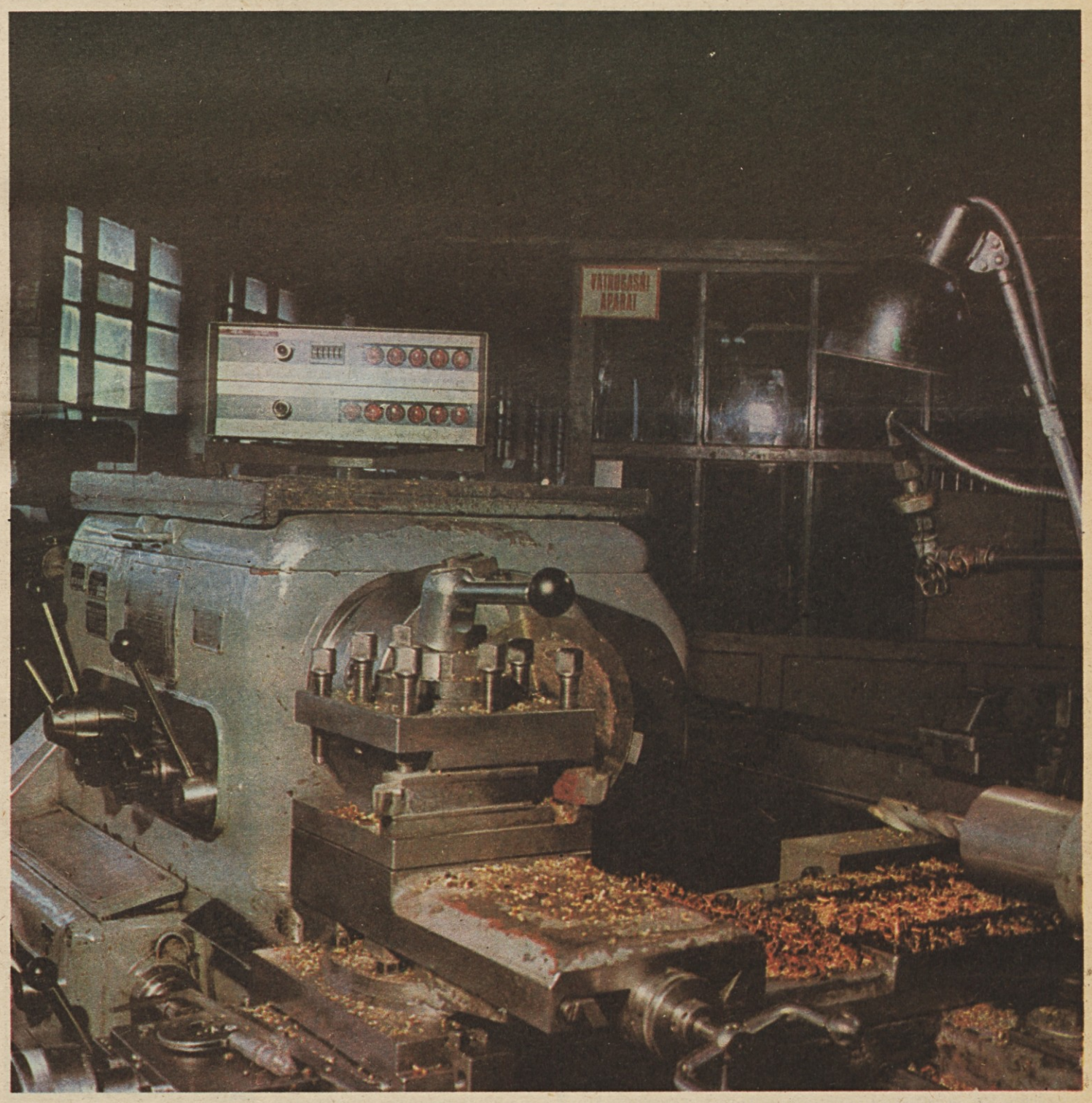

Avtomatizacija v industriji je področje, na katerem se Iskra že dlje uspešno uveljavlja. Naprave, ki jih izdeluje, so namenjene domačim in tujim kupcem. Mednje sodi tudi „indikator pozicije NP“, ki je v praksi pokazal odlične rezultate.

REPUBLIŠKI ODBOR SINDIKATA DELAVCEV INDUSTRIJE IN RUDARSTVA O NOVEM SISTEMU POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

Novo in staro ne gre skupaj

Zakon je treba vsebinsko poenostaviti in zgostiti, zavarovancem pa zagotoviti, da bodo lahko svoje interese usklajevali predvsem v lastni samoupravni skupnosti

Z obravnavanjem osnutka zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ter osnutka statuta skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja Slovenije je plenum RO Sindikata delavcev industrije in rudarstva minuli torek ne le ocenil vsebino teh dveh dokumentov, temveč jo je soočil tudi z vsebino pripomb, izrečenih med dosedanjo javno razpravo, ki je zajela vse občinske in področne odbore tega sindikata, njegove strokovne svete ter delovne organizacije. Samo v večjih podjetjih industrije in rudarstva se je zvrstilo več kot 130 razprav o novem pokojninskem in invalidskem sistemu.

Povedati velja, da so v tako široki javni razpravi sicer obravnavali malodane vsa vprašanja in postopke, o katerih govori 205 členov osnutka zakona in 353 členov osnutka statuta, da pa je zares v ospredje prišlo le nekaj vprašanj. Ta so: določanje po-

(Nadaljevanje na 4. strani)

pravi naslov za denarne zadeve
ljubljanska banka

vreme ni zanesljivo
zanesljiv je
indip

● MURSKA SOBOTA

Bolj smelo v delegatske odnose

Na volilni konferenci soboških sindikatov je bilo v ospredju pozornosti vprašanje, ali so slovenski sindikati z osnutki kongresnih dokumentov, o katerih zdaj teče javna razprava, v zadostni meri izrazili interese slovenskega delavskega razreda, ali pa tega niso storili. Odgovor na to vprašanje je bil pritrdilen, v določenem pomenu besede pa tudi pohvalen. Izrečena so namreč bila tudi mnenja, da dokumenti, s katerimi slovenski sindikati zdaj stopajo pred javnost, ne pomenijo le smiselnega nadaljevanja resolucij in sklepov II. kongresa samoupravljavcev Jugoslavije v Sarajevu, temveč tudi resen poskus konkretnega uresničevanja teženj, izraženih na tem kongresu.

Udeleženci volilne konference soboških sindikatov so podrobneje ocenili tudi vsebino kongresnih dokumentov in predlagali več sprememb in vsebinskih dopolnitev. Najbolj bistvena med njimi je, da bi se tudi v sindikatih morali pogumneje odločati za dosledno uvedbo delegatskih odnosov.

–mG

● TRBOVLJE

Mobilizirati članstvo

Na trboveljski volilni konferenci so ugotovili, da se položaj delovnih ljudi zaradi zviševanja življenjskih stroškov nenehno poslabšuje. Delovni ljudje zaskrbljeni opozarjajo, da se nam bo stabilizacija izmuznila iz rok. Poudarili so, da bi morali sindikati mobilizirati vse svoje članstvo za to, da bi se že kot proizvajalci uprli vsakršnemu neutemeljenemu povečevanju cen izdelkov in blaga.

Zanimiva in tehtna je bila tudi razprava o tem, da sindikat ne more biti nevtralen do nobenega družbeno-političnega vprašanja. Trboveljska konferenca pa je bila še posebej zanimiva tudi zavoljo tega, ker je sprejela nekatera pomembna stališča o najbolj aktualnih vprašanjih družbeno-političnega dogajanja in življenja v središču revirjev. Udeleženci so soglasno podprli stališče predsedstva sindikalnega sveta, naj bi podjetja v prihodnje namenila 6 % od bruto osebnih dohodkov za stanovanjsko gradnjo, saj bi tako lahko pospešili gradnjo družbenih stanovanj. Pomembna je tudi zahteva, naj bi mladim, nadarjenim delavcem omogočili nadaljnje redno ali izredno šolanje.

–m–

● SLOVENJ GRADEC

Uresničiti že sprejete sklepe

Na volilni konferenci slovenjegraških sindikatov so ocenili dosedanje delo Zveze sindikatov ter izvolili tri delegate za bližnji VIII. kongres.

Na konferenci so po uvodnem referatu predsednika slovenjegraških sindikatov Petra Bernarda, ki je med drugim opozoril, da bodo morali v prihodnje okrepiti prizadevanja za uresničevanje „delavskih ustavnih amandmajev“, uveljaviti prakso stalnega dopolnjevanja in izpopolnjevanja samoupravnih sporazumov ter nameniti večjo pozornost skrbi za socialno varnost in družbeni standard zaposlenih, opozorili na več konkretnih vprašanj, ki so v središču pozornosti sindikalnega članstva v Mislinjski dolini. Gre za potrebno razbremenitev gospodarstva, za doslednejše uresničevanje sprejetih stališč konference slovenjgraških sindikatov o stanovanjskem gospodarstvu, po katerih bi morali v delovnih organizacijah nameniti več denarja za gradnjo stanovanj v družbenem sektorju, nadalje za izboljšanje kvalifikacijske strukture zaposlenih v delovnih organizacijah in drugo.

(An)

● LAŠKO

S šolanjem bo težko

Sindikati občine Laško so imeli v sredo volilno konferenco, na kateri je imel uvodno poročilo predsednik občinskega sindikalnega sveta Rudi Grosar, ki je obširneje spregovoril o osnutku statuta in o delu sindikatov v minulih štirih letih, opozoril pa je tudi na številne nerešene in zapletene naloge, s katerimi se bodo morali spoprijeti sindikati v laški občini. In ne samo sindikati. Za primer velja opozoriti na določeno mrtvilo pri ustanavljanju temeljnih organizacij združenega dela, kjer se po vsem videzu ustvarja prepričanje, da gre pač za akcijo sindikatov, zato se drugi družbenopolitični dejavniki ne nameravajo pretirano „vmešavati“.

Razprava je opozorila na nekatera vprašanja, ki so v neposredni zvezi z idejnopolitičnimi osnovami in delovanjem slovenskih sindikatov, kot jih označujejo teze za programsko usmeritev, imajo pa še prav posebej kritično obeležje v laški občini. V prvi vrsti bi opozorili na skrb vzbujajočo in nezadovoljivo izobrazbeno raven zaposlenih, tako da v Laškem prevladuje prepričanje, da bo zamisel o dopolnilnem izobraževanju tistih delavcev, ki imajo nepopolno osnovno šolo, še posebej težko izpeljati. Zanimivo je, da položaj med mlajšimi delavci ni prav nič boljši kot med starejšimi. Po sicer približnih, vendar dokaj verodostojnih ocenah je med zaposlenimi v laški občini najmanj 500 do 600 takih, ki nimajo popolne osnovne šole. V tej številki pa so zajeti predvsem mlajši delavci, skupaj s starejšimi „dezerterji“ iz osnovne šole pa jih je najmanj tisoč. In kot za zdaj kaže, ni v delovnih organizacijah in prav tako tudi ne med delavci samimi pravega razumevanja in navdušenja za dopolnilno izobraževanje, tako da bo treba še veliko dela, prepričevanja in konkretnih „spodbujevalnih“ ukrepov.

Morda bi ob tem kazalo opozoriti na predloge, ki so jih pripravili v laški „Volni“. Po njihovem naj bi delavce, ki bi se odločili za šolanje – ne mislijo samo na tisto osnovnošolsko, temveč vse do fakultete – stimulirali tudi z nagradnim dopustom za vsak izpit ali diplomo, s povračilom potnih in drugih stroškov in povračilom za izgubljene osebne dohodke. Morda bo dogajanje v „Volni“ premaknilo stvari tudi pri sosedih!

Govora je bilo tudi o tem, kako bi kazalo v Laškem in drugih gospodarsko živahnejših krajih v občini spodbuditi rekreacijsko dejavnost zaposlenih, za katero še ni pravega zanimanja in tudi ne razumevanja.

Tig

PO SLEDEH NEKEGA PREDLOGA: TOKRAT V RIBNIŠKEM PODJETJU »INLES«

Ni v pravilniku - še ne!

Podatek, da v Sloveniji 38 % otrok ne konča osnovne šole in da se v industriji zaposluje le 50 % mladih z dokončano osemletko, zahteva resen premislek. Sindikalno organizacijo čaka v prihodnje prav gotovo pomembna naloga aktivno sodelovati pri dopolnilnem osnovnem izobraževanju zaposlenih.

Med tezami in osnutki sklepov za VIII. kongres slovenskih sindikatov najdemo tudi misel, naj bi s posebnim družbenim dogovorom med izobraževalno skupnostjo, delavsko univerzo in delovno organizacijo uredili način in pogoje šolanja za tiste delavce, ki niso uspeli normalno dokončati osem razredov osnovne šole. Prav sindikalne organizacije v podjetjih naj bi bile pobudnik takih dogovorov. Le celovita osnovna izobrazba omogoča delavcu nadaljnje strokovno izobraževanje, po drugi strani pa je široka razgledanost pogoj za uspešno sodelovanje vseh zaposlenih pri uveljavljanju samoupravnega odločanja. Zato naj bi omogočili tem delavcem, ki so stari manj kot 35 let, da bi v treh letih vsaj začeli z dopolnilnim osnovnim izobraževanjem. Tako naj bi sklenil bližnji kongres.

Ta misel oziroma predlog sklepa in podatek o velikem številu zaposlenih z nedokončano osnovno izobrazbo nas je napotil v ribniški „Inles“, – v tovarno, kjer je zaposlenih več kot polovica delavcev z nedokončano osemletko. „Inles“ Ribnica je s svojimi številnimi obrati prav gotovo eno naših največjih podjetij stavbnega pohištva.

Trenutno je v delovnih enotah „Inlesa“ zaposlenih 883 delavcev. Res je, da od teh nima popolne osnovne izobrazbe 446 zaposlenih in 11 jih je celo brez vsake registrirane izobrazbe, torej praktično nepismenih,“ je potrdila Nada Blatnik, referentka za kadre v ribniškem „Inlesu“. „Starih do 35 let brez dokončane osemletke pa je 240.“

Fizično težko delo v lesni industriji zahteva predvsem moške delavce. Veliko število zaposlenih v tujini, kar 800 jih je iz ribniške občine, ustvarja občutno pomanjkanje delavcev v „Inlesu“.

„Sprejemamo, in to z veseljem, vse, ki se hočejo zaposliti pri nas. Kdor uspešno konča osemletko, hoče in ponavadi tudi gre naprej v poklicno šolo. Tisti, ki iz različnih vzrokov odpadejo prej, računajo bodisi na delo doma na kmetiji, bodisi na zaposlitev v industriji. Tako moramo zaposlovati vedno več takih, ki niso končali osnovne šole.

Potem je pristavila. „Smatram, da je osnovna šola potrebna vsakomur, ki se zaposli, vendar je vsi prav gotovo ne morejo končati. Mi pa moramo zaposliti tudi take. V pravilniku našega podjetja ni ničesar napisanega o financiranju dopolnilnega osnovnega izobraževanja. Komisija, ki je za to pristojna, lahko odloči, če je podjetje zainteresirano, da povrne stroške šolanja tistim, ki ga uspešno končajo. Veliko pa damo na strokovno izobraževanje na delovnem mestu. Lani si je 270 delavcev pridobilo kvalifikacijo na 80-urnem tečaju, ki smo ga organizirali v sodelovanju z lesno industrijsko šolo iz Škofje Loke. Ni pa dolžnost podjetja, da plača delavcem osnovno šolanje.“

Trenutno v „Inlesu“ štipendirajo 14 dijakov na srednjih šolah, 2 študenta na višjih, 5 na visokih in 1 na dveletni specializaciji v ZDA. Lani je „Inles“ dal za izobraževanje kar 410.000 dinarjev.

„Mladi se danes nočejo učiti; čimpreje bi radi h kruhu. Šola je tista, ki je poklicana, da prepriča otroke, naj končajo osnovno šolo,“ je končala tovarišica Blatnikova.

„Osnovna izobrazba je nujno potrebna,“ je takoj v začetku zatrdil Jože Andoljšek, predsednik centralnega delavskega sveta, sicer pa izmenovodja v obratu za izdelovanje vrat v delovni enoti Ribnica. „Tisti, ki niso razgledani, v samoupravnih organih samo dvigajo roke pri glasovanju. Vsaj leto dni traja, da približno razumejo način gospodarjenja. Podjetja bi morala sprejeti sklep, da zaposlujejo samo tiste z dokončano osemletko, toda . . .“ malo je pomislil, „. . . pri nas je to nemogoče, saj brezposelnosti v ribniški občini ni. Zaposliti moramo vse, ki jih dobimo. V samoupravnih organih, posebno v obratnih delavskih svetih, se zelo pozna, da je večina brez osnovne izobrazbe: Ti se, če se sploh, oglasijo le tedaj, ko je govora o zadevah, kjer se čutijo osebno prizadete.“

Kot izmenovodja pa tovariš Andoljšek misli o izobrazbi malo drugače, saj trdi, da . . .

„Veliko laže je delo s tistimi brez kvalifikacije. Ti primejo za vsako delo. Kvalificirani pa se upirajo delati posamezne faze dela, ki po njihovem mnenju ne zahtevajo njihove strokovnosti.“

„In kaj mislite o akciji za dopolnilno osnovno izobrazbo? “

„Vprašajte delavce. Težko je reči kar tako. Mislim pa, da bi se jih vsaj polovica prijavila za šolo. Morda bi jih od teh tretjina tudi uspešno končala. Mislim pa, da bi morali vsaj del stroškov nositi tudi sami.“

Tovariš Jože Marolt, računovodja „Inlesa“, je stežka verjel, da je pri njih res toliko delavcev brez osnovne izobrazbe.

„Delavci so pri nas – in najbrž tudi drugod – kljub sorazmerno dobremu informiranju slabo seznanjeni s samoupravljanjem, z glavnimi problemi gospodarjenja, in to predvsem zato, ker jih ne razumejo. Ideja o dopolnilnem osnovnem izobraževanju je po mojem mnenju na mestu, saj čutim pomanjkanje temeljne razgledanosti na vsaki seji delavskega sveta. Razlage tekočih finančnih rezultatov gospodarjenja večina sploh ne razume, zgodi se, da ure in ure razpravljamo o drobnih problemih, najpomembnejši pa gredo kar mimo nas.

Dopolnilnega osnovnega izobraževanja delavcev pri nas, če jih je v starosti do 35. leta kar 240, ne bi bilo mogoče izvesti v treh letih. Stroške šolanja bi sicer zmogli. Toda, pri nas je skoraj vsak delavec na ključnem položaju in ga ne bi mogli pogrešati brez večje škode v proizvodnji. Sicer pa mislim, da bi bilo treba program dopolnilnega osnovnega šolanja prilagoditi potrebam. Današnji program osemletke delavcu kot samoupravljavcu ne bi veliko koristil.

In še nekaj. Podjetja plačajo delavca po ročnih spretnostih!“

Predsednik sindikata v delovni enoti Ribnica Marjan Lesar pa pravi: „Kdor nima popolne osnovne izobrazbe, šele v službi spozna, da mu nekaj manjka. Mladina sama in morda tudi starši hočejo, da pride otrok čimprej do kruha, posebno še, če mu v šoli ne gre najbolje. Kdor pa konča osnovno šolo, ne bo šel zlagat deske, vsak gre naprej v uk.“

Tovariš Lesar je zelo navdušen nad idejo, da bi omogočili vsem delavcem izpopolniti osnovno izobrazbo, vendar sodi, da v njihovem podjetju skoraj ni mogoče izvesti akcije v tako kratkem času.

„V prvi vrsti mora imeti človek osebni interes, tako v samoupravljanju, kakor pri pridobivanju strokovne izobrazbe. Jaz osebno bi zelo rad . . . Star sem 38 let, sem priučen kurjač in imam končane le štiri razrede osnovne šole. V šolo sem hodil med vojno. Razmere so bile take, da nisem mogel narediti več. Potem je prišla služba, kasneje družina in skrb za streho nad glavo. Danes, ko bi lahko našel čas za pridobitev kvalifikacije in s tem boljši kos kruha, ne morem naprej. Manjka mi osnovna šola. Čeprav nisem več mlad, bi vseeno rad naredil še štiri razrede. Težava pa je v izmenskem delu in v oddaljenosti večerne šole. Če bi tako šolo imeli v Ribnici, bi se prijavil tudi na svoje stroške. Rad bi dosegel svoj cilj.“

Tako so pripovedovali o svojih pogledih na osnovno izobrazbo delavca tisti, katerih interes in dolžnost bi morala biti, da so sami in njihovi sodelavci čimbolj razgledani in usposobljeni.

ANDREJ AGNIČ

PRIHODNJIČ:

KAJ MENIJO O PREDLOGU SLOVENSKIH SINDIKATOV TISTI, ZA KATERE PRI TEM GRE

● MARIBOR

Brez sprememb in dopolnitev

Minuli torek zvečer se je sestala volilna konferenca občinskega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Maribor. Pot v razpravo o dokumentih VIII. kongresa s stališča družbeno-ekonomskih problemov sindikalnega članstva v občini je utrl predsednik Lojze Štefanič.

Konferenca je soglasno opravila vso volilno proceduro in dala podporo predlogu, naj bi bil predsednik republiškega sveta ZSS še naprej Tone Kropušek, njegova podpredsednika pa Jože Globačnik in Ivo Tavčar, tajnik pa Slavko Grčar.

Razpravi ne bi mogli dati najvišje ocene, če bi jo ocenjevali samo po tem, na katera pereča in za Maribor značilna vprašanja je opozorila. Velja opozoriti na opazno mero zadovoljstva, da je knjižica o idejnopolitičnih osnovah in sklepih o delovanju slovenskih sindikatov vsebinsko tako bogata, dobro premišljena in – kar je morda še najpomembnejše – izredno prepričljiva, in to ne samo v besedah, temveč v ustvarjanju vtisa, da od kongresa lahko resnično „nekaj pričakujemo“. In seveda ne samo od kongresa, temveč tudi od dejavnosti sindikatov po njem.

Prvi hip utegne presenetiti dejstvo, da se ni pojavil niti en predlog za spremembe in dopolnitve kongresnih dokumentov. Ali to pomeni, da se sindikalno članstvo v Mariboru ni dejavno vključilo v predkongresna razmišljanja ali pa ni dovolj razvilo svoje želje, da bi morebitne predloge izrazilo v konkretni obliki spreminjevalnega predloga? Prej bi lahko rekli, da je razlog za „molk“ nekje drugje: po splošnem prepričanju so teze za javno razpravo „predobre“. Vsekakor je boljše tako, kot pa da bi imeli v rokah skupek meglenih stališč in misli, ki bi izzvale plaz razprav in dopolnjevanja.

Tig

● DOMŽALE

Slaba udeležba, slaba pripravljenost

Slaba udeležba na volilni konferenci domžalskih sindikatov in pomanjkljiva pripravljenost na razpravo večine prisotnih, sta glavni slabosti, ki bi jih lahko očitali domžalskim sindikatom v tem delu predkongresne razprave. Konferenca je sicer razpravljala o dokumentih VIII. kongresa s stališča družbeno-ekonomskih odnosov v občini, vendar se razprava prav zavoljo prej omenjenih značilnosti ni mogla prav razviti. Povzeti pa velja eno od ugotovitev domžalske volilne konference: sindikati so imeli v preteklosti premalo vpliva na nekaterih področjih družbenega življenja, še zlasti pa to velja za gibanje cen osnovnih življenjskih artiklov.

Volilna konferenca domžalskih sindikatov je izvolila šest delegatov za VIII. kongres, hkrati pa brez pridržka potrdila predlagano kandidatno listo za republiški svet Zveze sindikatov Slovenije v novi mandatni dobi.

S. D.

UGOTOVITVE, MNENJA IN STALIŠČA IZ PREDKONGRESNE RAZPRAVE ● UGOTOVITVE, MNENJA IN STALIŠČA IZ PREDKONGRESNE RAZPRAVE

VELENJE

Za stanovanja 9%!

Na volilni seji konference velenjskih sindikatov so podrobno spregovorili o gradivu, ki bo predmet razprave na bližnjem VIII. kongresu Zveze sindikatov Slovenije, obravnavali pa so tudi nekatera najpomembnejša vprašanja članstva v Šaleški dolini.

V uvodnem referatu je predsednik Teodor Jelen med drugim poudaril, da je ob poprečnem mesečnem osebnem dohodku skoraj 2.000 dinarjev na področju občine Velenje še zmeraj 250 zaposlenih, ki prejemajo manj kot 1.000 dinarjev osebnega dohodka, da gledajo v nekaterih delovnih organizacijah na oddih in rekreacijo kot na nepotreben element v življenju delavca, da za stanovanjsko gradnjo namenjajo na zaposlenega manj denarja, kot ga porabijo za različna potovanja, reprezentanco itd. Predsednik Jelen je omenil še zahtevo, da se pospeši akcija za uresničevanje delavskih ustavnih dopolnil in za ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela, s čimer bi se odločanje o reprodukciji preneslo na proizvajalce, saj zdaj še marsikje obstajajo več ali manj anonimni skladi, kolektivnih izvršilnih organov ali ni ali pa nimajo statutarne osnove, delavci niso obveščeni o gibanju in porabi vseh elementov bruto osebnih dohodkov itd.

Konferenca velenjskih sindikatov je podprla predložene dokumente za VIII. kongres Zveze sindikatov Slovenije. Poudarjeno je bilo, da je v dokumentih aktualno in konkretno zarisana prihodnja usmeritev slovenskih sindikatov, konferenca je sklenila, da bodo o dokumentu o nalogah Zveze sindikatov Slovenije organizirali razprave še v osnovnih organizacijah sindikata.

Na volilni konferenci so sprejeli tudi zahtevo po ustanovitvi enotne rizične skupnosti zdravstvenega zavarovanja za Slovenijo, podprli pa so prizadevanja, da se na področju ravenske skupnosti izenači zdravstveno varstvo kmetov z delavci. Velenjski sindikati so podprli predlog družbenega plana občine Velenje za leto 1973 in sklenili, da bodo predlagali delovnim organizacijam, naj za gradnjo stanovanj namenijo 9 % od bruto osebnih dohodkov, saj bi le na ta način do leta 1976 zagotovili 2700 družbenih stanovanj.

(vš)

IZ RAZGOVORA S ŠTEFANOM NOVAKOM, PREDSEDNIKOM OSNOVNE SINDIKALNE ORGANIZACIJE NAFTA-INA V LENDAVI

»Od spodaj navzgor, ne narobe!«

Kakorkoli že bo organizirana INA, nesporno je, da se dohodek ustvarja v njenih osnovnih enotah in da bo kot celota trdnejša, če bo njena zgradba vznikla iz jasno opredeljenega položaja temeljnih organizacij združenega dela

Osnovno sindikalno organizacijo „belih rudarjev" – kolektiva Nafte – INA iz Lendave v tej mandatni dobi vodi Štefan NOVAK; v dobrih dveh desetletjih, odkar je pri hiši, kot se temu pravi, je premenjal in dodobra spoznal vsa delovna mesta, ki jih naftna industrija pozna v neposredni proizvodnji; postopoma je zorel tudi kot družbenopolitični delavec, vmes po malem študiral in se strokovno izpopolnjeval, zdaj opravlja Štefan Novak dolžnost vodje splošnega sektorja.

– V INI imate zdaj tristopenjsko organizacijo dela, proizvodnje in samoupravljanja. Kako se to odraža na priprave za uveljavitev ustavnih dopolnil in ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela?

– Res je, da imamo zdaj tristopenjsko organizacijo vsega tega, kar ste omenili. Res pa je tudi to, da zavoljo različnih vzrokov razmišljamo o tem, da bi to organiziranost podjetja in s tem tudi samoupravljanja spremenili, da bi bili boljši, uspešnejši, prodornejši. Je pa tudi še tretja resnica. Kakorkoli že bo organizirana ‚vesoljna' INA. O tem zdaj tečejo razprave v kolektivu in v najvišjih političnih telesih SR Hrvatske, je nesporno dejstvo, da se dohodek ustvarja in se bo ustvarjal v temeljnih organizacijah združenega dela. Povezanost teh organizacij v takšne ali drugačne organizme na višji stopnji, bodisi po proizvodnem ali po teritorialnem načelu, lahko vpliva na dohodek, ki ga ustvarjajo temeljne organizacije, le v tem smislu, da ga zavoljo skupnega nastopanja in vsega drugega, kar lahko stori ‚velika hiša', samo še poveča, oplemeniti.

– Konkretneje rečeno – kaj tako stališče lahko pomeni v primeru vaše delovne delovne skupnosti, ki sodi pod okrilje predelovalnih obratov INE?

– Samo to, da nas v tem trenutku, ko se šele lotevamo uveljavljanja ustavnih dopolnil, prav nič ne zanima, kako bo v končni posledici organizirana INA kot celota in kakšni bodo odnosi znotraj njenih skupin obratov, organiziranih po dejavnostih. Navzgor, če tako rečem, je naša pozornost usmerjena le v skupino predelovalnih obratov, ki ji tudi sami pripadamo. Jasno pa nam je, da bodo odnosi, kakršni naj bi po ustavnih dopolnilih vladali med temeljmimi organizacijami združenega dela z ene strani ter med temi organizacijami in skupino istovrstnih obratov, oziroma med skupinami obratov in podjetjem kot celoto z druge strani, odvisni od tega, kako bomo organizirani „spodaj", skratka, kakšne bodo pristojnosti temeljnih organizacij združenega dela. Ko se bomo o tem dogovorili, bomo šele lahko resnično govorili o neposrednem samoupravljanju delavcev, INA pa bo postala še trdnejša.

– Ste se že dogovorili ali vas to šele čaka?

– Ne vem natančno, kako je drugod v našem podjetju. Govorim pa lahko o tem, na kakšno stališče se je postavil izvršni odbor naše sindikalne organizacije. Izhodišče je bilo, da moramo kolektivu dati možnost, da izbira vsaj med dvema možnostima. V našem primeru gre za odločitev o tem, ali naše sedanje štiri organizacije združenega dela – naftna dejavnost, kemična dejavnost, strojna dejavnost in skupne službe – postanejo temeljne organizacije združenega dela z vsemi pristojnostmi ali pa bi bilo bolje, če se kot celota vrne na dvostopenjsko organizacijo. Z drugimi besedami: na to, da se organizira po proizvodnem načelu, skratka vsa naftna dejavnost skupaj, vsa kemična dejavnost skupaj in tako naprej, potem pa bi na tej podlagi oblikovali odnose, ki naj bi veljali med temeljnimi organizacijami združenega dela, ki pa so med seboj teritorialno močno razbite.

– Kaj o tem sodi kolektiv, skratka članstvo vaše osnovne sindikalne organizacije?

– Javne razprave o obeh variantah, o katerih sem spregovoril le v načelu, še nismo organizirali. Kolikor pa poznam razpoloženje kolektiva, lahko rečem, da bo zagovarjal varianto, ki sem jo najprej omenil. Zakaj? Prav gotovo predvsem zato, ker pomeni nadaljevanje in izpopolnitev našega dosedanjega sistema samoupravljanja, ko smo poleg delavskega sveta enote imeli še dva obratna sveta z omejenimi pristojnostmi, zdaj pa imamo štiri svete organizacij združenega dela z neprimerno večjimi, tudi materialnimi pristojnostmi, pri katerih združujemo le tiste med njimi, pri katerih bi se vztrajanje na popolni samostojnosti odločanja temeljnih organizacij prej ali slej lahko maščevalo, ker je pač preveč odvisno od tržnih in drugih vplivov.

Naj povem drugače: iz majhnih pristojnosti, mislim v materialnem pomenu besede, smo zdaj že prešli na precej več, ne da bi zaradi tega prišlo do kakršnihkoli večjih težav, denimo do teženj po razsulu naše enote, naše Nafte. Vprašanje pa je, kaj bi bilo, če bi ravnali drugače, če bi čakali na dogovor „na vrhu" in šele skladno z njim oblikovali odnose v našem podjetju – v INI Zagreb, ki ji pripadamo."

M. GOVEKAR

MALA ANKETA NA VELIKO TEMO

Zaposlenim ženam naj se podaljša porodniški dopust na 6 mesecev in zagotovi delo s skrajšanim delovnim časom do enega leta starosti otroka.

Pet delavk tovarne PLETENINA Ljubljana in predsednika osnovne sindikalne organizacije smo zaprosili, naj povedo svoje mnenje o omenjenem predlogu slovenskih sindikatov, ki bo postal tudi njihova zahteva, če bo tako sklenjeno na VIII. kongresu.

Zofka REBRAČA, šivilja v konfekciji I., mati dveh otrok:

„Kaj naj rečem drugega kot to, da sem vesela, ker se mislijo sindikati tudi v dejanjih zavzeti za zaposleno žensko in mater! Če imate sami kaj otrok, gotovo veste, da ima žena-mati veliko več skrbi, dela in dolžnosti z otroki tedaj, ko so majhni, in kasneje ko odraščajo, kot pa jih je pripravljen in zmožen nositi oče. Mislim, da ženo-mater še najbolj zadene razdvojenost med družinske in službene obveznosti. Kasneje, ko so otroci večji, še nekako gre. Ko pa so še majhni, je naravnost bridko, ko jih moraš najprej za štiri ure, kasneje pa za celo dopoldne ali popoldne izročiti v tuje roke. Imela sem to srečo, da je moji hčerki varovala babica."

Helena STOPAR, vodja konfekcije, pričakuje drugega otroka:

„Za nekaj podobnega se, kot slišim, zavzemajo na Hrvaškem. Veseli me, naj bi tako bilo tudi v Sloveniji. S tem bodo morda le omiljene težave, ki zavoljo sedanje krivične ureditve porodniških dopustov prizadevajo tako otroke v najzgodnejši dobi starosti kot njihove matere pa še delovne organizacije, kjer so zaposlene, in nazadnje širšo družbeno skupnost, saj v obliki boleznin in na druge načine plačuje davek za tisto, kar bi lahko odpadlo, če bi mati lahko ostala pri otroku tedaj, ko je še dojenček in jo najbolj potrebuje."

Olga TRATAR, porezovalka niti, mati dveh otrok:

„Odločno podpiram predlog sindikatov, kajti njegova uresničitev bi pomenila, da bi se mati lahko posvečala svojemu otroku skoraj ves čas, ko je dojenček in je njene skrbi, nege ter ljubezni tudi najbolj potreben. Če bo tako, kot prizadeva sindikat, bo to dobro tudi za podjetje in za družbeno skupnost, saj bodo odpadli mnogi stroški za boleznine, potrebne zavoljo nege bolnega dojenčka."

Angela LENASSI, pregledovalka gotovih izdelkov, mati treh otrok, tudi babica že:

„Mislim, da ne bo človeka, ki bi nasprotoval uresničitvi predloga sindikatov. Otrok je tolikokrat bolan, da mu le mati lahko nudi pravo nego. Kako naj mu jo, če mora po treh mesecih nazaj v službo, stran od otroka, da bi ga pomagala preživljati, da bi mu nudila kar največ. Tega pa si želi vsaka mati!"

Nevenka SPITZER, šivilja v konfekciji I:

„Ne vem, kako bo pri meni, ko bom imela otroke. Mislim pa si, da mora biti mati z njimi kar najdlje je mogoče, če naj se čez čas s kar najmanjšimi skrbmi spet vključi v delo, v življenje svojega kolektiva. Zato bi rekla, da je predlog sindikatov utemeljen. Res pa je tudi, da v letu dni prej najdeš prostor v vrtcu kot pa v tistih nekaj tednih, ki jih zdaj porodnica sme preživeti doma, preden začne delati po štiri ure na dan."

Ferdinand RUS, predsednik osnovne sindikalne organizacije:

„V našem kolektivu je 92 % žensk. Med temi 700 ženskami jih je zavoljo porodniškega dopusta stalno odsotnih med 25 in 40. Zamenjave zanje, vsaj popolne, ni in si je – ekonomsko gledano – niti ne moremo privoščiti. Tako je pri nas, ki smo za tekstilno industrijo majhen kolektiv. Kako je v večjih podjetjih, si lahko mislite.

Razen motenj v proizvodnji, ki nastajajo zavoljo porodnic, se moramo ubadati tudi s težavami, ki nastanejo tedaj, ko naše delavke začnejo delati po štiri ure na dan. V tem času zanje težko najdemo primerna delovna mesta. Zato trpi njihov zaslužek, pa tudi dohodek podjetja je manjši. Vedeti namreč morate, da za štiri ure ženska-mati še najde varstvo za otroka, za vseh osem ur pa že teže. To pa pomeni, da v kratkem času dvakrat trpi njen učinek na delovnem mestu, saj je v skrbi za otroka razdvojena tedaj, ko ga je komaj spravila v varstvo za štiri ure na dan, in potem še enkrat, ko išče varstvo za ves delovni čas. Pri urejanju problemov varstva otrok podjetje sicer pomaga, kolikor more, vselej pa ne uspe. Niso redki primeri, da nas zavoljo neurejenega varstva otrok zapuščajo najboljše delavke.

Kot človek z vsemi štirimi, kot se pravi, podpiram predlog sindikatov, saj je bil očitno najprej mišljen v dobro otrok, šele potem pa utemeljen še s kakšnimi drugimi koristmi, pa se bojim, da bo problem zaradi materialne podlage njegovega uresničevanja. Ker izkušnje kažejo, da zaradi tega, ker morajo matere z dojenčki po določenem času začeti delati po štiri ure na dan, občutno narašča število boleznin, mislim, da bi se morali zamisliti predvsem nad tem in tukaj iskati materialno pokritje izdatkov, ki bi nastali, če bi matere ves čas porodniškega dopusta, dolgega vsaj leto dni, ostale doma, potem pa začele normalno delati po 7 ur na dan. Prepričan namreč sem, da bi primerjalni izračun vseh izdatkov po sedanji in po predvideni varianti ter še po tej, ki jo omenjam, pokazal, da se v istem časovnem obdobju stroški izravnajo, pridobijo pa vsi: otroci, matere, podjetje, socialno zavarovanje in družbena skupnost kot celota.

Šolske podporne knjižnice

Republiški svet ZS Slovenije predlaga, da bi se delegati VIII. kongresa zavzeli za brezplačno osnovno šolanje za vse. In v tem smislu naj bi se zavzeli tudi za stališče, naj bodo učbeniki sestavni del družbenih investicij v osnovno šolstvo. Najkasneje v štirih letih je treba zagotoviti brezplačne učbenike za vse razrede in vse učence osnovnih šol. Po oceni bi za enkratno nabavo vseh učbenikov osnovne šole potrebovali približno 26.000.000 din.

Na ta predlog, ki je zdaj v javni razpravi med sindikalnim članstvom, je opozoril Medobčinski odbor sindikata delavcev družbenih dejavnosti Celje, ko je te dni pozval izvršne odbore osnovnih organizacij sindikata vseh osnovnih, srednjih in strokovnih šol, naj se zavzamejo za ustanavljanje in krepitev šolskih podpornih knjižnic.

Predsedstvo medobčinskega odbora je namreč ugodno ocenilo prizadevanja nekaterih šolskih kolektivov, ki so že doslej vzbudili med učenci ne le skrb za ohranitev šolskih knjig in pripomočkov, marveč tudi čut solidarnosti otrok do svojih sotovarišev iz manj premožnih družin. Zato predsedstvo predlaga, naj bi se člani sindikata-prosvetni delavci na vseh šolah zavzeli za to solidarnostno akcijo. Rabljene šolske knjige in pripomočke bi tako zelo hitro dobili brezplačno vsi tisti učenci in dijaki, katerih starši s težavo zmorejo plačilo tovrstnih stroškov. Del zbranih knjig in pripomočkov pa bi kazalo preko temeljnih izobraževalnih skupnosti nameniti tudi učencem v manj razvitih območjih, to pa sta v celjski regiji območji občin Šentjur in Šmarje pri Jelšah.

Da bi se ta humana akcija – po tej poti bi lahko zelo hitro pomagali vsaj najbolj potrebnim razrasla, pozivajo učitelje, naj bi že v začetku šolskega leta o tem spregovorili v vseh razrednih skupnostih in na vseh roditeljskih sestankih, da bi se ob koncu leta zbrali v šolskih podpornih knjižnicah čim bolje očuvani učbeniki.

Ta solidarnostna akcija je lahko že delni prispevek te generacije k postopnemu zniževanju stroškov osnovnega šolanja vsaj za določen krog učencev, je zapisano v pozivu k akciji. In če k temu pripomorejo še temeljne izobraževalne skupnosti s svojimi deleži – tako kot letos pri nakupu matematičnega učbenika – s tem, da v prihodnjih letih postopoma finančno omogočijo šolam nakup šolskih knjig, lahko predlog sindikatov o tem, da bi v štirih letih zagotovili učencem brezplačne učbenike, brez nadaljnjega tudi uresničimo za vse otroke.

S. G.

ODMEVI

Za podporo še akcija!

Na nedavni razširjeni seji sekretariata konference za družbeno aktivnost žensk Slovenije so se ugotovitve in stališča predsedstva republiškega sveta ZSS „O družbenem položaju delavk" znašla v navzkrižnem ognju kritičnih pripomb. Ni šlo za zavračanje dokumenta, temveč prej za tehtanje vrednosti vsakega njegovega dela posebej in primerjanje z realnostjo. Poudariti je treba, da razprava ni izzvenela kot „ocena od zunaj", večkrat je bilo slišati besede: „Navsezadnje smo tudi me članice sindikatov", temveč jo lahko vzamemo kot aktivno sodelovanje v pripravah na kongres slovenskih sindikatov. Prav zaradi bližnjega kongresa so bile udeleženke v razpravi odločne v prepričanju, da bi moral prav kongres dati odločno podporo tistim in taki dejavnosti, ki naj relativno hitro in bistveno izboljša položaj zaposlene žene in matere.

Če napravimo hiter sprehod skozi razpravo, naj rečemo, da je bilo največ govora o nočnem delu žensk, o kritični stanovanjski stiski (kar velja v poudarjeni obliki še posebej za mlade družine), neustrezni kvalifikacijski strukturi žensk (žene se ne odločajo za tradicionalne „ženske poklice" zaradi tradicije, temveč zavoljo objektivnih razmer, ki jih silijo v večkrat nezaželen poklic) in – kot pika na i – premajhnem številu vrtcev. Slišati je bilo mnenje, da se cilj, ki ga zastavlja srednjeročni program (30 % vseh otrok v varstvu), iz realnosti vse bolj sprevrača v utvaro. Seveda, če bomo tako počasi hiteli naprej, kot to počenjamo sedaj.

Osnovno pripombo na račun dejavnosti sindikatov bi lahko strnili v naslednjem: prav je, da se je republiško vodstvo slovenskih sindikatov na seji letošnjega 8. marca tako odločno zavzelo za nujne in hitre ukrepe, ki bi izboljšali družbeni položaj žensk, vendar je treba ugotoviti, da se sindikati v delovnih organizacijah skoraj po pravilu doslej še niso zganili! Prav zato lahko razumemo določeno mero negodovanja na seji, o kateri je govora, na račun stavkov, ki se začenjajo s „podpiramo" ali „podprli bomo". Podpora je sicer lepa reč, toda sindikati v delovnih organizacijah bodo morali vzeti stvari v svoje roke!

Tig

FOTO KRONIKA ● FOTO KRONIKA ● FOTO KRONIKA ● FOT

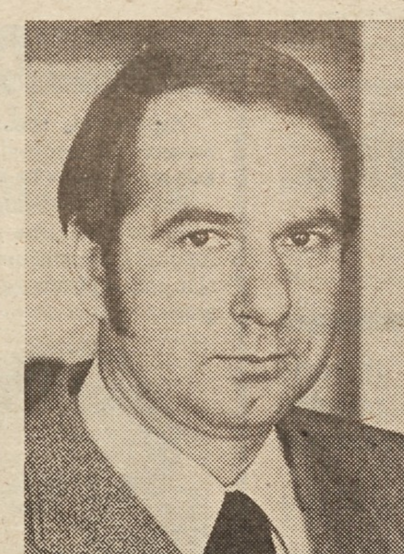

JOŽE SINTIČ

NOVI TAJNIK RO SINDIKATA DELAVCEV V INDUSTRIJI IN RUDARSTVU SLOVENIJE

Na IV. plenarni seji RO Sindikata delavcev v industriji in rudarstvu Slovenije je bil za novega tajnika izvoljen tovariš Jože SINTIČ iz Ljubljane.

Tovariš Sintič je star 32 let, član ZK, po izobrazbi pa profesor sociologije. Še kot štipendist RS ZSS je z uspehom opravil vrsto analiz za potrebe tedanjega Centra za proučevanje javnega mnenja. Po diplomi v letu 1966 pa se je zaposlil kot strokovni sodelavec na RO Sindikata delavcev v industriji in rudarstvu Slovenije in opravljal dolžnost tajnika dveh strokovnih svetov tega sindikata. Ob nastopu nove dolžnosti mu tudi v imenu našega uredništva želimo obilo uspehov pri nadaljnjem delu.

KOPER

POKOJNINE NA REŠETU

Komisija za življenjske in delovne razmere pri obalnem sindikalnem svetu je izoblikovala več pripomb na osnutek novega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Člani komisije so se posebej ustavili pri določilu že sprejetega zveznega zakona, po katerem je status borca poleg udeležencev NOV priznan samo še našim državljanom – partizanom grškega osvobodilnega gibanja. Ob tem ostaja tako še naprej odprto vprašanje nekdanjih partizanov v italijanskih odporniških enotah in borcev prekomorcev, ki jih je na Primorskem veliko in jim status borca še ni priznan. Zato so prikrajšani pri nekaterih pravicah pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Številne pripombe je imela komisija tudi na predlog, da bi zaostrili pogoje pri zaposlovanju upokojencev. Komisija sodi, da pokojnin v primeru ponovne zaposlitve upokojenca ne bi smeli zmanjševati le v skladu s predvideno lestvico, temveč bi morali upoštevati tudi število zavarovancev v družini.

Novo in staro NE GRE SKUPAJ

(Nadaljevanje s 1. strani)

kojninske osnove, beneficiranje zavarovalne dobe, varstvo delovnih invalidov, uživanje pokojnine med ponovno zaposlitvijo, razmerje med samoupravno in zakonsko regulativo v bodočem sistemu, financiranje pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter, slednjič, valorizacija pokojnin. Na ta vprašanja je plenum RO sindikata delavcev industrije in rudarstva osredotočil tudi svojo razpravo in sprejel naslednja stališča:

Ne glede na to, za katero izmed treh variant določanja pokojninske osnove, predvidenih z zakonom, bi se odločili (javna razprava se nagiba k drugi varianti: določitev najvišje in najnižje pokojnine v vsaki kvalifikacijski skupini posebej, individualna pokojnina pa je določena v razmerju med obema, upoštevaje pri tem povprečni mesečni osebni dohodek vsake kvalifikacijske skupine), se bo tudi RO sindikata delavcev industrije in rudarstva zavzemal za tako politiko, ki bi pri določanju pokojninske osnove upoštevala različne korektive. Z njimi bi se vsaj nekoliko ublažile razlike, ki izvirajo iz pomanjkljivosti v sistemih delitve osebnih dohodkov, kar bi precej vplivalo na socialno varnost upokojencev. Nadaljnja javna razprava naj pokaže, kakšni naj bi bili ti konkretni izravnalni instrumenti.

Glede na to, da je predvideni sistem izračunavanja pokojninske osnove zelo zapleten, republiški odbor predlaga, naj bi ustrezna določila poenostavili, konkretizirali in strnili, da bi bila razumljiva zavarovancem in ne samo tistim, ki se poklicno ukvarjajo z vprašanji pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Eden konkretnih predlogov je, da je treba v novi zakon jasno zapisati, da v pokojninsko osnovo sodijo vsi osebni dohodki, od katerih se tudi plačuje prispevek iz osebnega dohodka.

Glede beneficiranja zavarovalne dobe RO sindikata delavcev industrije in rudarstva meni, da ne bi smeli z administrativnim aktom čez noč ukiniti pravic, ki jih zavarovancem daje sedanji zvezni zakon. Če bi tako storili, bi pomenilo, da smo avtomatično odpravili tudi pogoje dela in druge vzroke, zaradi katerih so bila posamezna delovna mesta sploh beneficirana. To pa, žal, ne bi bilo res. Primernejša in smotrnejša bi bila pot, po kateri bi s sistemom predvideli osnove za družbeno dogovarjanje in samoupravno sporazumevanje o beneficirani zavarovalni dobi. S sporazumi oziroma dogovori naj bi odločali o tistih beneficiranih delovnih mestih, ki terjajo širšo družbeno solidarnost, in o tistih, kjer bo samoupravna skupnost terjala polno povračilo stroškov beneficiranja. Teh zadev in na tak način seveda ni mogoče urediti preko noči. Zato naj že beneficirana delovna mesta ostanejo v veljavi, dokler se o teh zadevah ne bi sporazumeli po samoupravni poti. Da pa se ne bi „sporazumevali" predolgo, se bo sindikat zavzemal, da pri nobeni novi investiciji v katerikoli panogi industrije in rudarstva ne bi bilo takih delovnih mest, ki bi jih bilo treba beneficirati. Od delovnih organizacij bo tudi zahteval, naj v mejah možnosti skrbijo za uvajanje takih metod dela in proizvodnje, da bi odpravili razmere, ki zdaj pogojujejo beneficiranje tudi v tistih panogah, kjer to nikakor ne bi bilo potrebno.

Tako kot v variantnih rešitvah predlaga osnutek zakona, se tudi republiški odbor zavzema za tako ureditev, ki bi uvajala medsebojno odvisnost do uživanja pokojnine in osebnega dohodka iz ponovne zaposlitve upokojenca. Vendar pri tem ni bistveno vprašanje, ali so predlagane rešitve najboljše ali pa bi v dokončni izbor morali predlagati še kakšno novo, temveč gre za to, kdaj in pod kakšnimi pogoji bi se upokojenec sploh lahko vnovič zaposlil. V zakon bi torej morali zapisati, da zavarovancu avtomatično preneha delovno razmerje z dnem, ko izpolni pogoje za upokojitev. Stvar delovne organizacije pa je, če z njim ponovno sklene delovno razmerje.

Vsebina in obseg predlaganega zakona in statuta očitno omejujeta samoupravno regulativo, sicer predvideno z novim sistemom. To je še zlasti razvidno iz preveč podrobnega urejanja vseh pravic zavarovancev in pri organizaciji skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Ker pa sindikat meni, da pri vgrajevanju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja ne gre za formalno-pravna, marveč za vsebinska vprašanja, zahteva, da novi sistem zagotovi tak položaj zavarovancev, ki jim bo omogočal, da svoje različne interese čimbolj usklajujejo v njihovi lastni samoupravni skupnosti, čimmanj pa v neposrednem stiku z državo. Gre torej za vprašanja, ki jih je treba razčistiti še pred dokončnim oblikovanjem zakona in statuta skupnosti.

Prispevek iz osebnega dohodka naj bi tudi v prihodnje pomenil glavni vir financiranja pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Sindikat delavcev industrije in rudarstva bi se strinjal, da bi dopolnilna sredstva zagotavljali tudi z ustreznimi kombinacijami elementov prispevkov iz osebnega dohodka, poslovnih sredstev in ostanka dohodka. Proučiti pa bi morali vprašanje, ali naj bi prispevek iz minulega dela tudi upoštevali kot vir financiranja. Kakorkoli že bo, poiskali naj bi takšne skupne rešitve, ki bodo pomenile stabilne vire financiranja.

Stališče o valorizaciji pokojnin ostaja enako dosedanjemu: pokojnine naj se še naprej usklajujejo z rastjo osebnih dohodkov aktivnega prebivalstva in z gibanjem življenjskih stroškov.

Da bi bili bolj učinkoviti!

Slavko Grčar na plenumu RS ZSS o spremembah in dopolnitvah statuta Zveze sindikatov Slovenije

(Nadaljevanje s 1. strani)

jih upoštevajo, kako odgovarjajo, poročajo itd.

Vsekakor bo potrebno delegatski sistem in odnos tudi v sindikatih še preučevati in ga po potrebi izpopolnjevati, da bi čimbolj ustrezal svojemu namenu.

Velik poudarek daje statut članom, njihovim pravicam in dolžnostim in organiziranosti ter delovanju osnovnih sindikalnih organizacij, ki vključujejo člane in z njimi neposredno kontaktirajo. Ta poudarek je nujen, saj je 552.000 članov sindikatov v Sloveniji vključenih v 3.700 osnovnih sindikalnih organizacij in večina interesov delavcev se uresničuje prav tam, kjer delajo osnovne sindikalne organizacije, to je v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela. Tu je tudi velika večina sindikalnih aktivistov, 37.000 voljenih in kakih 10.000 v različnih komisijah in drugih pomožnih organih osnovne organizacije.

Zastonj je govoriti o učinkovitosti sindikatov in Zveze sindikatov. če ne bi bile učinkovite predvsem osnovne sindikalne organizacije, to je članstvo samo. Problematika delovanja osnovne sindikalne organizacije bo zatorej morala biti v središču vse naše pozornosti.

Statut glede tega prinaša več novosti, kot na primer:

– povečanje komunikativnosti med vodstvom osnovne organizacije in članstvom (najmanj enkrat letno konferenca vseh članov ali članski sestanek, ustanovitev manjših skupin in poverjenikov, redno obveščanje članov o delovanju organov osnovne organizacije, seznanitev delavca ob vpisu v članstvo o njegovih pravicah in dolžnostih itd.);

– ustanovitev novih osnovnih organizacij na načelu ena temeljna organizacija združenega dela najmanj ena osnovna sindikalna organizacija;

– ustanovitev konference kot stalnega organa v vsaki delovni organizaciji, v kateri sta dve ali več osnovnih sindikalnih organizacij;

– sprejem in izpopolnitev pravil osnovne organizacije;

– legalizacija dela osnovne sindikalne organizacije in njenih funkcionarjev v statutu delovne organizacije;

– obveznost programiranja dela, načrtnosti in konkretnosti pri delu ter kontrole;

– zagotovitev večjega vpliva osnovnih sindikalnih organizacij na delo občinskih in republiških vodstev, med drugim prek delegatskega sistema;

– vsi sindikalni aktivisti morajo biti izobraženi za delo v sindikatih, kar je ogromna naloga, saj gre za kakih 50.000 aktivistov; zato se zastavlja vprašanje, ali je tako izobraženost mogoče uresničiti za dveletno mandatno dobo in ali ne bi bilo primerneje podaljšati mandat tudi v osnovnih organizacijah na štiri leta, kot je to že storjeno za občinska in republiška vodstva.

ODNOSI MED ZVEZO SINDIKATOV IN SINDIKATI

V statutu je urejen odnos Zveze sindikatov do sindikatov. Delavci, organizirani v sindikatih posameznih dejavnosti, se združujejo v Zvezo sindikatov zavoljo uresničevanja tistih svojih interesov, ki so skupni z drugimi, in zato, da bi uveljavili svoje posebne interese oziroma jih soočali in usklajevali z drugimi. Statut uveljavlja take odnose med Zvezo sindikatov in sindikati, ki temelje na načelih samostojnosti, enakopravnosti, demokratičnosti, aktivnega medsebojnega sodelovanja, soočanja stališč in interesov in njihovega medsebojnega usklajevanja. Res pa je, da ni razmejitev delovnega področja in pristojnosti niti v statutu niti v praksi dovolj natančna, čeprav je jasno, da naj bi načeloma imela Zveza sindikatov na republiški in na občinski ravni predvsem koordinacijsko funkcijo in tiste originarne naloge, ki so skupne vsem sindikatom.

Tu se nakazujeta torej dve kompleksnejši nalogi:

– razčistiti, katere naloge so res skupne vsem sindikatom in kot take sodijo med izvirne pristojnosti Zveze sindikatov. Natančna selekcija in opredelitev teh nalog bi preprečila večtirnost v delu in tudi pojav „praznih lis" v sindikalni aktivnosti, okrepila bi neposredno odgovornost in povečala učinkovitost;

– izpopolniti in izboljšati bo treba koordinacijski mehanizem Zveze sindikatov. Z medsebojnim sporazumom sindikatov v Zvezi sindikatov bi morali natančneje določiti metode koordiniranja (npr. skupne seje pristojnih organov, predhodna mnenja, kolegij predsednikov, pismeni sporazumi itd.), nosilce koordinacije, medsebojno odgovornost, obveščanje o zadevah, ki so predmet usklajevanja, usklajevanje stališč z drugimi organi in organizacijami itd.

Morebiti bi o tem lahko še kaj več zapisali tudi v statut Zveze sindikatov, čeprav gre pri tem bolj za uresničitev nekega načela, kot pa za njegovo normiranje.

Upoštevajoč, da so sindikati posameznih dejavnosti samostojne in prostovoljne družbenopolitične organizacije, so iz novele statuta Zveze sindikatov izpuščene vse podrobnejše določbe o organiziranosti sindikatov, razen nekaterih nujno potrebnih skupnih načel. Ta materija je urejena s statuti sindikatov, ki so se leta 1963 reorganizirali in se iz takratnih 14, kot je znano, združili v sedanjih 6. Res je, da je grupacij delavcev veliko več kot sindikatov, saj je na primer znano, da so bili samoupravni sporazumi o delitvi dohodka sklenjeni v Sloveniji kar za 75 grupacij in še so težnje po nadaljnji cepitvi.

Toda če pogledamo notranjo organiziranost teh sindikatov, ugotovimo, da imajo razen skupnih organov še svete, izvršne odbore, pododbore, konference ali kakorkoli se že imenujejo, ki pokrivajo vse pomembnejše ožje grupacije delavcev. Tako ima denimo republiški odbor Sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije 7 svetov za posamezne panoge, republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije 10 izvršnih odborov in konferenc, republiški odbor Sindikata delavcev storitvenih dejavnosti 5 pododborov itd. Takih posebnih organov za ožje grupacije je v vseh republiških odborih 32, skupno s problemskimi komisijami pa 44. Več organov za posamezne ožje grupacije je tudi v občinskih in medobčinskih odborih sindikatov, ki jih je v Sloveniji 108, in v nekaterih občinskih svetih Zveze sindikatov, ki jih je 54.

Navedena razčlenjenost organizacijske strukture sindikatov omogoča, da znotraj posameznega sindikata, ki je neke vrste zveza ožjih grupacij delavcev, pridejo na dan vsi bistveni specifični interesi. Ti interesi se nato soočajo z interesi drugih delavcev znotraj sindikata (npr. rudarji in delavci elektrogospodarstva, prosvetni in zdravstveni delavci itd.), se z dogovarjanjem med seboj usklajujejo, nato pa soočajo še z drugimi interesi v Zvezi sindikatov kot celoti. Proces usklajevanja interesov bi bil vsekakor težavnejši in manj uspešen, če bi se vsaka ožja panoga politično konstituirala v posebnem sindikatu, da ne omenjam drugih težav (do kadrovskih in finančnih), ki bi jih povzročila pretirana organizacijska in politična razdrobljenost.

Očitno torej niso potrebne nove totalne reorganizacije, pač pa smotrno izpopolnjevanje tega, kar že imamo.

V statutu je še več drugih novosti. Tako denimo:

– nekateri ukrepi, ki naj bi povečali odgovornost, motiviranost in zaščito sindikalnih funkcionarjev,

– spodbude za učinkovitejše uresničevanje načela javnosti,

– razširitev funkcije nadzornih odborov in še kaj.

Javna razprava pa naj pokaže, kaj v statutu morebiti še manjka, kaj je odveč in kaj je morebiti napak.

Kombinat Lesne Industrije
Logatec
tel.:74260
KLI

IZDELUJE:
... okna,
balkonska vrata,
plastificirane
rolete,
drobno pohištvo,
žagan les

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:

Od podjetja, kjer sem zaposlen, sem dobil v uporabo stanovanje v pritličju; podobno stanovanje je tudi v prvem nadstropju, vendar etaži nista ločeni in mora stanovalec iz prvega nadstropja mimo vrat mojega stanovanja. Podjetje sem že prosil, naj prezida vhod, tako da bi vsaka stranka imela svoj dostop do stanovanja, vendar prošnji ni bilo ugodeno. Sedaj se je stanovalec iz prvega nadstropja izselil; ker menim, da gre za eno stanovanjsko enoto – čeprav v dveh etažah – sem zaprosil, naj bi tudi zgornji del dodelili meni, saj, kolikor vem, ni mogoče ustvarjati novih sostanovalskih razmerij. Podjetje pa mi zgornjega stanovanja ni dodelilo, temveč ga bo po vsej verjetnosti dodelilo nekomu drugemu. Ali sem upravičen zahtevati tudi zgornje stanovanje oziroma ali lahko prepovem novemu stanovalcu prehod mimo mojega stanovanja.

L. P. – LJUBLJANA

ODGOVOR:

Kot je iz vašega vprašanja razvidno, gre za dve stanovanji, saj je bil vsak stanovalec samostojen nosilec stanovanjske pravice. Kaže torej, da tudi doslej med vami in odseljenim stanovalcem ni bilo sostanovalskega razmerja. V tem primeru nimate pravice zahtevati, da se zgornja etaža dodeli vam, saj ima razpolagalno pravico po odselitvi dosedanjega stanovalca podjetje. Le v primeru, da je šlo za sostanovalsko razmerje, da sta torej obe stanovanji ena gradbena enota in da sta tudi v odločbi oziroma stanovanjski pogodbi bila označena kot sostanovalca, bi lahko zahtevali dodelitev zgornjih prostorov, saj je res, kar pravite, da novih sostanovalskih razmerij ni možno ustanavljati. Samo v tem primeru torej podjetje ne bi smelo dodeliti izpraznjenega stanovanja oziroma prostorov drugemu stanovalcu. Da ne bi prišlo do nepotrebnega zaostrovanja odnosov in celo do nepotrebnega spora, če bi ukrepali tako, kot omenjate v svojem vprašanju, vam predvsem svetujem, da si dobro ogledate stanovanjsko odločbo oziroma pogodbo, ki ste jo prejeli ob dodelitvi stanovanja kakor tudi morebitno gradbeno dokumentacijo, iz katere je razvidno, ali gre za eno ali dve stanovanjski enoti. Če vam kljub temu zadeva ne bo povsem jasna, se lahko obrnete z dokumentacijo, ki vam je na voljo, po nasvet in pomoč k odvetniku.

M. LIPUŽIČ

KUPON DE – Pravna posvetovalnica

IZ DELOVNIH KOLEKTIVOV

● TRBOVLJE

Za rudarje vse teže!

Namesto da bi tale čas v zasavskih premogovnikih prigospodarili kakih pet ali šest milijonov din ostanka dohodka, so od januarja do konca avgusta ustvarili samo 818.000 din skladov. V osnovni dejavnosti, to je v proizvodnji premoga, izkazujejo čisto izgubo, predvsem v rudniku Zagorje ob Savi, kjer znaša izguba že pet milijonov din.

Osrednji delavski svet podjetja je sprejel načrt sanacije v rudniku Zagorje ob Savi. V njem med drugim predvidevajo ukinitev nočnega dela rudarjev v obratu Kotredež in na separaciji. Prvič po več kot sto letih zaposleni v tem obratu ne bodo prihajali ponoči v jamo. S tem ukrepom bodo zagotovili dovolj delovnih moči za dopoldansko in popoldansko izmeno, precej privarčevali in skušali doseči dnevno proizvodnjo blizu 750 ton namesto dosedanjih 530 ton. Seveda pa so v sanacijskem načrtu še drugi ukrepi, ki naj bi omogočili izboljšanje gospodarjenja v tem obratu. V obratu Kisovec bodo rudarji še delali ponoči, vendar bodo premog dovažali samo v bunkerje, na separaciji pa ga bodo separirali samo podnevi. S tem bodo na separaciji odpravili tudi nočno delo žensk, kar je prvi korak na poti k opustitvi nočnega dela vseh žensk v tem podjetju.

Pomemben in daljnosežen je tudi sklep, da bodo vsa razpoložljiva sredstva amortizacije poslej vlagali izključno za to, da bi obdržali sedanji obseg proizvodnje, to pa pomeni, da bodo obnavljali le jamske obrate in jih skušali bolj modernizirati. V zasavskih premogovnikih so že lani in tudi letos povečali stopnjo amortizacije in si s tem zagotovili vsaj minimalne možnosti za vzdrževanje jamskih obratov in za nekatera druga pripravljalna dela za redno proizvodnjo premoga.

Osrednji delavski svet podjetja se je prav tako odločil za večjo stimulacijo rudarjev v jamah. Strokovne službe so v zvezi s tem pripravile poseben načrt o nagrajevanju neposrednih proizvajalcev na odkopih na širokem čelu ter na pripravah za proizvodnjo premoga. Novo nagrajevanje naj bi stimuliralo vse jamske delavce za večjo proizvodnjo, kar bo še posebej pomembno v prihodnjih mesecih, ko bo povpraševanje po premogu tudi za široko porabo znatno večje.

NOVO ZDRUŽENJE IZOBRAŽEVALNIH CENTROV IN SLUŽB ZA IZOBRAŽEVANJE V DELOVNIH ORGANIZACIJAH

Za mnoge je delovna organizacija edina strokovna šola

V prostorih Gospodarske zbornice je bila 29. septembra ustanovna skupščina združenja izobraževalnih centrov in služb za izobraževanje v delovnih organizacijah Slovenije

Misel o povezovanju izobraževalnih centrov je zorela dolga leta. Danes skoraj ni delovne organizacije, ki ne bi imela bodisi izobraževalnega centra bodisi službe ali vsaj referenta za izobraževanje. Zato so predstavniki izobraževanja v delovnih organizacijah že pred letom dni utemeljili in predlagali ustanovitev takega združenja. Ob rojstvu zamisli kot tudi zdaj ima Združenje vso podporo Gospodarske zbornice, sindikatov, Zveze delavskih univerz, Zavoda za šolstvo in v najnovejšem času tudi republiškega sekretariata za delo.

K združenju je ob njegovem nastanku pristopilo le 29 delovnih organizacij. To ni mnogo. Vsekakor pa so vrata zdaj odprta vsaki delovni organizaciji, ki bo spoznala pomen takega sodelovanja.

Na ustanovni skupščini so sprejeli statut združenja, programske zasnove, ki naj služijo upravnemu odboru za izdelavo operativnega delovnega programa. V upravni odbor so izvolili predstavnike Gradisa, Gozdnega gospodarstva Slovenj gradec, tovarn Zmaj, Sava, Tomos in TAM, vanj pa bosta imenovala svojega predstavnika še gospodarska zbornica in zavod za šolstvo. Za predsednika združenja so izvolili Toneta Varla iz Železarne Jesenice.

ALI JE V OZADJU NEZAUPANJE?

O programskih zasnovah združenja je spregovoril prof. Jože Valentinčič, vodja oddelka za izobraževanje odraslih pri Zavodu za šolstvo SR Slovenije. V njegovem razmišljanju je bil zanimiv predvsem tisti del, ki ga je posvetil vlogi delovne organizacije v izobraževanju.

„...Delovna organizacija je v okviru celotnega sistema vzgoje in izobraževanja postala pomembna izobraževalna in oblikovalna institucija," je dejal Valentinčič in nadaljeval: „Čeprav je prvenstvena naloga podjetja proizvodnja, je usposabljanje in izpopolnjevanje kadrov njena važna in nujna naloga, ki sledi iz prve. Doslej pravzaprav nikoli nismo v celoti javno ovrednotili in priznali vloge, ki jo opravljajo delovne organizacije na izobraževalnem področju.

Za več kot polovico danes zaposlenih je bila delovna organizacija edina strokovna šola – tu so se usposobili za delo.

Za dobršen del zaposlenih je delovna organizacija glavna institucija, ki spodbuja in mnogokrat tudi omogoča nenehno izpopolnjevanje.

Za mnoge, ki se šolajo, pomeni delovna organizacija končno fazo – finalizacijo in adaptacijo.

Za mnoge zaposlene, ki se šolajo na šolah vseh stopenj, je v delovni organizaciji nastala pobuda za to šolanje, se v delovni organizaciji vodi skrb za dokvalifikacijo, prekvalifikacijo, za napredovanje prek izobraževanja – in delovna organizacija za vse to nudi ekonomsko pomoč.

Delovna organizacija je torej sestavni del sistema vzgoje in izobraževanja, čeprav je pogosto s tem sistemom slabo povezana, v njem zapostavljena in prepuščena sama sebi. Organizatorji tega izobraževanja – izobraževalni centri in službe – delajo požrtvovalno, skromno, za širšo javnost neopazno; včasih so obremenjeni z občutkom zapostavljenosti in manjvrednosti v primerjavi z drugimi sektorji dela – tako kot je v širši družbi tak občutek zapostavljenosti izobraževanja kot ‚neproduktivne' sfere pred produktivno sfero marsikdaj očiten ...."

Ko je prof. Valentinčič spregovoril o nekaterih slabostih izobraževanja v delovnih organizacijah, ki jih lahko premagamo z boljšim povezovanjem, sodelovanjem in povzemanjem izkušenj, je še dejal:

„...Relativno majhno število prijavljenih delovnih organizacij za vstop v članstvo združenja pa zastavlja vprašanje, ali je v ozadju nezaupanje v to noviteto, bojazen pred poseganjem v notranje zadeve podjetja, izogibanje nečemu, kar ne obeta nič posebnega. Prepričan sem, da bo združenje s svojim delom najlaže premostilo ta odnos in ozdravilo njegove simptome ..."

Skupščini združenja so izrazili pripravljenost za nadaljevanje sodelovanja predstavniki vseh tistih dejavnikov, ki so že doslej z njimi sodelovali, prepričani, da je izobraževanje v delovni organizaciji kot sestavni del celovitega izobraževalnega sistema življenjska nujnost. Predstavnik sindikatov, podpredsednik RS ZSS Ivo Tavčar pa je med drugim poudaril, da lahko to združenje pripomore k hitrejšemu povezovanju izobraževalnih dejavnosti z združenim delom, saj ostaja zamisel o posebnih izobraževalnih skupnostih, žal, vse predolgo le mrtva črka zakona.

Razprava je tudi poudarila, da morajo komisije združenja vključevati kar največ predstavnikov posameznih gospodarskih vej, da bi združenje lahko spoznavalo in razreševalo problematiko izobraževanja celotnega gospodarstva. V programske smernice bi tudi morali zapisati, da izobraževalna dejavnost v delovnih organizacijah vključuje tudi družbenopolitično izobraževanje delavcev.

SONJA GAŠPERŠIČ

Sredstvo za ohranitev svežine in vitalnosti
polljuven
medex Ljubljana

POJEM ŠIROKE IZBIRE, SOLIDNE POSTREŽBE, ZMERNIH CEN, POJEM DOBREGA NAKUPA
TRGOVSKO PODJETJE nama LJUBLJANA

KOMENTATORJEV STOLPEC

Prekrhka podlaga za optimizem

Kdor redno prebira vesti o podražitvah, se bo zelo težko otresel vtisa, da bredemo v vse hujšo draginjo. Res je, da osebni dohodki iz leta v leto naraščajo, res pa je tudi, da jih cene še bolj pridno dohitevajo. V očeh človeka, ki se ne ukvarja z visoko gospodarsko politiko, hodi pa v trgovine in na trg, ni naša prihodnost nič kaj stabilna.

Pogled načrtovalcev gospodarskega razvoja v naš jutrišnji dan pa ni tako pesimističen. S pomočjo gradiva, ki ga bo v kratkem obravnavala republiška skupščina, nas prepričujejo, da se bodo v prihodnjih letih našega srednjeročnega razvoja – dve smo že zamudili – povečali osebna in splošna poraba, gospodarska rast in produktivnost dela, materialna in socialna varnost delovnih ljudi in ne nazadnje tudi naša življenjska raven – kar za 6 odstotkov.

Takšno rast življenjske ravni ali celo hitrejšo, pravijo, bo možno ustvariti v dinamični gospodarski rasti in ob relativni stabilnosti cen in trga, visoki produktivnosti dela ter ob skladnejšem razvoju na posameznih družbenih področjih. Življenjska raven pa – tako pravijo – tudi postaja vse pomembnejši dejavnik in pogoj gospodarske rasti in produktivnosti dela, saj je znašala v letu 1970 celotna poraba za življenjski standard že blizu 62 % družbenega proizvoda.

Izračunali so tudi, da se bodo, če bo šlo vse po sreči, realni osebni dohodki na zaposlenega v obdobju do leta 1975 predvidoma povečali letno po nekaj več kot 4 %. Če upoštevamo valorizacijo dohodkov glede na porast življenjskih stroškov, ki naj bi v naslednjih letih naraščali po 6 % letno, bi takoj po grobi oceni povprečni mesečni dohodki narastli od 1380 din v letu 1970 na 2600 din v letu 1975.

Na prvi pogled razveseljivi računi, vendar ne povsem prepričljivi. Vse omenjene številke se namreč opirajo na mnogo pogojnikov, za njimi pa se skrivajo vprašanja, kot so: ali bomo res spodbudili proizvodnost dela, uravnovesili gospodarsko rast, zajezili rast cen, delili dohodek po vrednosti dela, ne pa na lepe oči, investirali toliko, kolikor moremo plačati itd? Šele če bomo to storili, se bo realna vrednost dinarja ustalila, z njo pa tudi naši realni dohodki in življenjska raven.

Za zdaj je torej verjeten samo podatek, da se bodo povprečni osebni dohodki v Sloveniji povečali od približno 1300 v letu 1970 na 2600 v letu 1975 – za enkrat v petih letih. Tolikšnega povečanja osebnih dohodkov – 20 % vsako leto – delavci kje drugje kot pri nas res zlepa ne zaslužijo. Bili bi ga lahko samo veseli, če ne bi takšno povečanje hkrati označevalo tudi ene najbolj neprijetnih značilnosti našega gospodarskega razvoja – stalne inflacije.

VINKO BLATNIK

V OBJEKTIVU

Novo delo za kočevske rudarje

„ITAS" Kočevje poznamo predvsem po težkih prikolicah za tovorna vozila, gradbeniki pa predvsem po cementnih silosih in betonarnah.

Podjetje „ITAS" so ustanovili leta 1959 iz podjetja Dom, ki je bil pravzaprav stranski obrat gradbenega podjetja Zidar in Stojne, stranskega obrata Avto Kočevje. Po združitvi so s 60 zaposlenimi nadaljevali dejavnost prvotnih podjetij: na eni strani prikolice do 6 ton in lažje transportne naprave, na drugi pa opremo za gradbeništvo, sprva predvsem manjše mešalce.

Obe dejavnosti sta se zelo hitro razvijali. Obrtniški način dela je postopoma prehajal v industrijskega. Z uvajanjem sodobne tehnologije in dograjevanjem novih objektov se je „ITAS" razširil, tako da danes zaposluje že 860 ljudi, ki izdelujejo 70 različnih proizvodov. Od vseh vrst avtomobilskih prikolic, tudi takih, ki nosijo 60 ton, polprikolic in nadgradnje kesonov na kamionih, za gradbeništvo pa predvsem cementne silose, cisterne, različne betonarne in avtomešalce. Prav za te so trenutno edini proizvajalec v Jugoslaviji.

Lani so na referendumu v „ITASU" glasovali za pripojitev premogovnika Kočevje k podjetju. S pripojitvijo, ki je bila izvedena marca letos, so svojo dejavnost začasno razširili tudi na rudniško. Že konec letošnjega leta, najkasneje pa spomladi, pa bodo rudnik zaprli, ker izkoriščanje ni več rentabilno.

Ob pripojitvi rudnika so za odpiranje novih delovnih mest in za prekvalifikacijo rudarjev dobili kredite za investicije in obratna sredstva. Tako že gradijo 4500 kvadratnih metrov veliko novo proizvodno halo za finalno montažo. Z razširjanjem proizvodnje računajo, da se bo njihov bruto produkt povečal od 90 milijonov, kolikor je znašal lani, na 230 milijonov v letu 1975.

Nova proizvodna hala za finalno montažo je skoraj nared

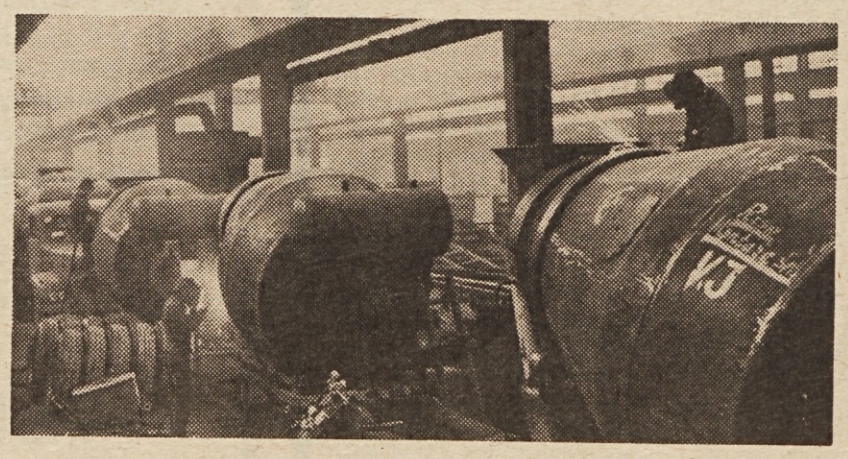

Avtomešalci, ki lahko prevažajo do 2,5 kubičnega metra betona, so eden najbolj iskanih izdelkov „Itasa"

Dela na cisternah, silosih in drugih „Itasovih" izdelkih, so zahtevna; eden pomembnih pripomočkov je varilni aparat

iz ljubljane v new york

Z letali Pan American boste potovali iz Ljubljane v New York najhitreje in najudobneje. Naša letala letijo vsak dan iz Londona, Frankfurta, Rima, Pariza, Amsterdama in Brusija.

Med poletom boste uživali razkošje največjega letala na svetu, našega 747. Vsi, ki so že potovali z našim 747 – bilo jih je več kot dva milijona – so bili navdušeni, ker so uživali med poletom: udobje, varnost in kuhinjo s svetovnimi specialitetami. Med poletom imate na voljo 12 zabavnih glasbenih programov in na izbiro dve filmski predstavi hkrati.

K rezervaciji vašega poleta sodijo v našo skrb še: rezervacije v hotelih, ogled mest, razni izleti in služba rent-a-car. Zagotovimo vam tudi rezervacije za potovanja do vseh mest v notranjosti Amerike.

V ameriških poslovalnicah Pan American vam naši rojaki iz ZDA lahko kupijo karto za polet v Ameriko; dostavimo vam jo v Jugoslavijo!

V vseh poslovalnicah JAT, turističnih agencijah ali neposredno pri nas boste zvedeli vse o naših posebnih, izletniških tarifah.

PAN AMERICAN, HOTEL SLAVIJA, SV. SAVE 9, 11000 BEOGRAD. TELEFON: (011) 411-484

Pan Am

letalska družba z največjimi izkušnjami na svetu

... v jugoslovanskih sindikatih

SINDIKATI V BOJKOT **HRVAŠKA**

Zakon o zdravstvenem zavarovanju in obveznih oblikah zdravstvenega varstva prebivalstva na Hrvaškem ne ustreza interesom delavcev oziroma samoupravljavcem – ugotavlja svet Zveze sindikatov Hrvaške. Zato tudi sindikati te republike odločno nasprotujejo temu, da bi razpisali referendum o ustanovitvi skupnosti zdravstvenega zavarovanja, s čimer bi bil postal sporni zakon neposredno uveljavljen. Člani sveta Zveze sindikatov Hrvaške zahtevajo, da so delavci popolno seznanjeni z dejstvi, zakaj ta zakon ni in ne more biti v njihovem interesu. Hkrati je svet Zveze sindikatov Hrvaške sklenil, da bodo poskušali uskladiti svoja stališča s stališči skupnosti zdravstvenega zavarovanja in ustreznimi telesi republiške skupščine, če pa bi medtem le prišlo do referenduma, so ga sindikalne organizacije dolžne bojkotirati ter opozoriti delavce, kakšne bodo posledice, če bi uspel.

S četrtinsko paro

V skopski železarni je začelo spet primanjkovati vode. To pa še ni najhujše; zavoljo redukcije električne energije so letos v I. polletju dosegli samo 25 % planirane proizvodnje, ali, z drugimi besedami proizvedli so 26.000 ton surovega železa in 23.000 ton surovega jekla manj, kot so predvidevali. S polno zmogljivostjo so obratovali samo v marcu. V tej železarni menijo, da elektrarna Kosovo tudi še sedaj ni sposobna izpolniti svojih obveznosti do železarne.

No, v tej elektrarni pa so imeli zadnje čase več sestankov na temo, kako vpeljati red v proizvodnjo. Morda bodo le obrodili kaj sadov!

GOVORJENJU NAJ SLEDI UKREPANJE!

Sindikati nimajo podatkov o 170 jugoslovanskih milijarderjih – ne kdo so, ne kako naj bi prišli do tega denarja. Zato so tudi delavci nikšičke železarne ostali brez odgovora na to vprašanje, ki so ga zastavili Svetu ZSJ.

Na seji komisije za družbeno-ekonomske odnose Sveta ZSJ pa je bilo rečeno, da zveza sindikatov že dalj časa opozarja na socialne razlike, na bogatenje brez dela. Da pa bi lahko bili uspešnejši pri dejanjih, je potrebno, da ZIS, republiški in pokrajinski sveti zveze sindikatov in pristojni organi pripravijo konkretne analize in konkretne ukrepe o izvajanju resolucije zvezne skupščine o zakonitosti in odgovornosti ter da tudi družbeno-politične skupnosti na svojih področjih začno ugotavljati vire lastnine tistih občanov, katerih lastnina presega družbeno sprejemljive meje. Od občin sindikati zahtevajo, da pregledajo evidenco o davčnih obveznostih, da še posebno skrbno pregledajo poslovanje podjetij, ki so jih ustanovile skupine občanov, in da vse delovne organizacije, ki imajo poslovne odnose s privatnim sektorjem, analizirajo to poslovanje. To naj bi storile tudi delovne organizacije, ki poslujejo z inozemstvom, saj so tudi tu viri pridobivanja dohodkov. Od delovnih organizacij sindikati zahtevajo, da preučijo položaj oseb v stalnem ali začasnem delovnem razmerju, ki so zaposlene po pogodbi, kot denimo trgovskih potnikov, akviziterjev, poslovnih posrednikov, predstavnikov različnih podjetij in drugih.

»Nakup izgub« se splača

Kolektivi iz Bosne in Hercegovine, ki so imeli izgube, so do nedavna zelo težko našli družbo rentabilnih podjetij, a še teže so ostali z njimi povezani. Sedaj so se razmere spremenile. Kljub izgubam kombinati radi odpirajo vrata majhnim delovnim organizacijam – če imajo izdelane programe, ki jih potrdijo strokovnjaki. Da je to „donosen posel", priča podatek, da so nerentabilni po priključitvi v večini primerov postali visoko akumulativni obrati v velikih podjetjih, s katerimi so se spojili. V zadnjih dveh letih je tako 10 največjih podjetij v tej republiki zbralo okoli sebe več kot 30 delovnih organizacij, ki so do tedaj poslovale z izgubo, in jih zvečine spremenilo v solidne obrate. Nerentabilni integrirani obrati postanejo akumulativni predvsem na tri načine: z rekonstrukcijo tehnologije, spremembo proizvodov in z naglim povečanjem izvoza.

Neznanke v tujini!

Po podatkih, ki pa so nepopolni, je v tujini 358 naših podjetij. Od teh se jih s proizvodnjo ukvarja 27, s trgovino 234, z investicijsko dejavnostjo 84, z „drugimi" dejavnostmi pa 33. Največ je torej takšnih podjetij, ki uvažajo, zato da zaslužijo. Neregistriranih podjetij je kakih 100. V ta naša podjetja je bilo vloženih 15 milijonov dolarjev kapitala, vendar tudi ta podatek ni točen, saj zvezni inšpektorji zatrjujejo, da je samo v ZR Nemčiji nekaj podjetij z začetnim kapitalom 15 pa tudi več milijonov dolarjev. Gotovo je, da so ta sredstva praktično izven kontrole samoupravljavcev oziroma kolektivov domačih podjetij.

TE DNI SO REKLI

Predsednica hrvaških komunistov MILKA PLANINC na posvetu v CK ZK Hrvaške:

Akcija Zveze komunistov, delavskega razreda in vseh progresivnih sil družbe je usmerjena predvsem v uresničevanje ustavnih dopolnil in usklajevanje socialnih razlik med delovnimi ljudmi, in to zlasti tedaj, ko le-te niso posledica dela, temveč rezultat prilaščanja družbene lastnine. Delovanje v tem smislu se je že začelo, vendar pa je treba reči, da pri uresničevanju dopolnil še ni prave mobilizacije najširših slojev delovnih ljudi. Eden od vzrokov za take razmere pa je nedvomno v tem, da del aktivistov še vedno ni doumel bistva ustavnih dopolnil.

Mnogo je govora o tem, kako se bodo organizirale tovarne, ali je temeljna organizacija združenega dela pravna oseba ali ne ter o drugih formalnih vprašanjih; vendar pa so zadeve veliko globlje in pomembnejše. Tisto bistveno, kar izvira iz dopolnil, je odgovornost delavcev in možnost, da gospodarijo z rezultati svojega dela ter opuščanje dvojnega sistema, v katerem delavci odločajo samo o enem delu dohodka, medtem ko drugi razporejajo večino tistega, kar so neposredni proizvajalci ustvarili. Amandmaji pomenijo izhod iz tega dvojnega sistema.

Razen tega ustavna dopolnila terjajo čiste račune pri poslovanju ter analizo ekonomskih razmer sleherne delovne organizacije, kar pomeni opuščanje neproduktivne proizvodnje, izhod iz težav, toda ne tudi nevarnosti za izgubo delovnih mest. Zato moramo razbiti strah, da amandmaji pomenijo metanje delavcev na cesto, prav tako pa je treba tudi jasno povedati, da ustavna dopolnila ne morejo pomeniti dezintegracije gospodarstva.

– V Jugoslaviji? Ne verjamem! Pri nas ljudje nekatere stvari tako radi napihujejo. Kar spomni se letečih krožnikov ali pa obljube vlade, da se bodo letos cene zvišale samo za 5 odstotkov!

RLV

RUDNIK LIGNITA VELENJE

ČESTITA VSEM OBČANOM OBČINE VELENJE ZA OBČINSKI PRAZNIK – IN JIM ŽELI ŠE VELIKO DELOVNIH USPEHOV!

PODOBE NAŠEGA ČASA

Kako se Slovenci kalimo

Gre tako tovariš Jaka, akcijsko oborožen s stališči odgovornega foruma, vendar idejno in delovno nezadovoljen, peš naprej po prašni terenski cesti (ne se šopiriti pred neposrednim človekom z vrhnjo strukturo statusnih simbolov, iti kdaj tudi peš, kajti hoditi je zdravo), ko iznenada začuti v želodcu pajčevino, a v grlu sušo. Le kje v tem Zakotju bog roko ven moli? Jojmene, kakšen rek! Kako nerodno kdaj pa kdaj človeka zanese usedlina starega. Kje je tu kakšen birt, se reče, pijavka privatna, ki ljudi sesa, davke taji in je sploh latentna nevarnost za vse to, kar se dandanes družbeno aktualnega akcijsko dogaja. Aha, tu je!

Pravi slovenski ambient! Miza s srčki, ljudi cel trop sredi delavnika krog nje, na njej pa že liter. Prijetna takšnale gradnja socializma, ni kaj reči!

Vendar ne se ljudem zamerjati po nepotrebnem! Če niso četrta kategorija v hribih, so vsaj davkoplačevalci. Pa volivci so, kako ne. In nekaj je vmes jagrov v zelenih klobukih. Tu in tam kakšen kmet. Prav gotovo je bil v OF ali pa je vozil za brigade. Najbrž je tudi kaj zdravega elementa vmes, ni vse balast. Priljudno in tovariško.

– Kaj pa ta škric tu?

Tovariš Jaka se ozre, omizje se krohoče. Ni mogoče! Pa je: njega mislijo.

– Ampak, veste kaj! Kar tako človeka, ki ga ne poznate in sploh . . .

– Kako, da se ne poznamo? ! se reži tisti, ki vodi pri mizi besedo. V nižji sva skupaj trgala hlače. Se spomniš Pepeta pri oknu. No, Pepe sem jaz, stara sablja. Prisedi! Na kozarec in se ne kisaj, saj smo sami domači.

– Aha, Pepe, saj res . . .

– No, vidiš! In še Janez mi je precej pravil o tebi. Da te je poiskal v Ljubljani in si mu rekel, da greš za pričo, vendar nisi šel. Zdaj je pa že vse zastarano, prekasno. Tako nima vseh let.

– Se že spomnim, ja, se spomnim. Ni ga bilo zraven pred devetim devetim, kaj jaz morem za to. Tudi drugim se ni gledalo skozi prste.

– Kaj pa Tomaž?

– Kaj je z njim?

– Ni ga bilo pred devetim devetim, pa ima vsa leta.

– Tako? Kdó je pričal?

– Marjan in Lado.

– Aha! No, kakor že, v to se jaz ne vtikam. Vsakdo naj pometa pred svojim pragom. Kje si zdaj ti?

– V kleparski. Popoldne mi prinesejo kakšno stvar domov in kar gre.

Delavec torej, dober kontakt, se v mislih razveseli Jaka! Bolje vrabec v roki kot golob na strehi. Le zakaj bi pešačil kje po produkciji, ko je neposredni nosilec tu. Iz mesa in kosti, da tako rečem. Treba je samo pogumno zavrtati vanj, da se vidi, kaj se skriva pod to vihravo lupino. Metoda je vzročna, izbira slučajna (iz kratkega kurza sociološkega pristopa k družbenoslovnem raziskovanju, da tako rečem).

– O, to me pa zanima! pravi kramljajoče Jaka in seže po kozarcu (stopnjevanje pristnosti neposrednega kontakta). – Ali ste že imeli v pristojnosti organa neposrednega odločanja, v osnovni asociaciji združenega dela, ki je bila najprej obračunska enota, nato ekonomska, nato delovna in zdaj naj bi bila del temeljne organizacije združenega dela ali kar TEOZEDE, ali ste že imeli na takšnem organu torej kdaj temo: osnovne neodtujljive pravice in dolžnosti oziroma pristojnosti neposrednih nosilcev samoupravnega odločanja v procesu razvoja proizvodnih odnosov in v smeri prehajanja skrbi za razvoj razširjene reprodukcije v neodtujljivo pristojnost samih neposrednih proizvajalcev in upravljavcev kot takih? Če ste že kdaj obravnavali takšno temo, pa bi te rad vprašal, ali ste naleteli pri tem na določene odpore tehnobirokratskih sil, ki so predstavljale nepremostljivo zapreko za nadaljnji razvoj samoupravljanja, ali pa ste v odkritem soočanju in boju mnenj ustvarjalno presegli dano situacijo in razumljivo, ob podpori vseh naprednih subjektivnih sil, zagotovili dosledno uresničevanje ustreznih resolucij, stališč in sklepov o potrebi po nenehnem povečevanju vpliva delavskega razreda na vse samoupravne in družbene tokove. In še nekaj bi te prosil: čim bolj boš v odgovoru konkreten in koncizen, tem bolj mi lahko koristiš pri spreminjanju obstoječe prakse.

Omizje zalije mrtev molk. Le muha brenči pod stropom.

– Ja Jaka, kaj ti pa je, spregovori končno Pepe. – Videti si sicer čisto zdrav. Si bil dolgo notri?

– Kje notri?

– Ne vem, kje. Ali na Poljanski ali pa na Polju.

– Pepe, nižja gimnazija gor ali dol, žalil me ne boš! Do tam sva res skupaj hlače trgala, naprej pa ne več. Če hočeš, mi odgovori, kar sem te vprašal, če ne, hvala, grem! Kajti navsezadnje niti ne gre zame, ampak za stvar in točno stanje v bazi. Gre za veliko več, kot si ti predstavljaš. Gre za zelo pomembne premike.

– Potem se nikar ne napihuj, če je res taka sila, in mi lepo po domače povej, kaj bi rad!

– To je težko, dragi moj, čas gre naprej. Nismo več narod hlapcev in pastirjev. Kdor ne dohaja stvari, ga zmelje! No ja, naj ti bo! Slišal bi rad, če si bil že kdaj v svetu podjetja in kakšne izkušnje si si pridobil kot tak. Zlasti z vodilnimi.

– No, vidiš, tako reci! Slabe, dragi moj, slabe. Ali sem kratke pameti ali kaj, kaj vem. Ko je šlo za nakup voznega parka, sem izračunal, da se nam trikrat bolj splača kupiti dve zastavi 1300 kot en mercedes 250 S ali nekaj takšnega, kot je predlagal kolegij! Zakaj se šopiriti, ko denarja ne pobiramo na cesti? ! Takrat sem bil predsednik delavskega sveta in sem mislil, da imam prav.

– In?

– Niso sprejeli. Na seji so kimali, kako ne. Pameten predlog, so rekli. Na nesrečo sem prav takrat zbolel in sem moral v bolniško. Mojemu namestniku pa se ni dalo z biki bosti. Podpisal je. Ko sem se spet vrnil na delo, je bil mercedes že v lopi na dvorišču. Počakali so, da se mi je iztekel mandat, nato pa, adijo. Nihče me več nikamor ne predlaga. Na specializacijo je šel moj takratni namestnik, ne jaz, ki znam jezik in še kaj drugega, on pa sploh ne! Zdaj pa me tudi ne dobijo več zraven, če me z voli vlečejo. Vsaka šola nekaj stane! Vidiš, takole se godi s tvojimi nosilci, Jaka, če že hočeš vedeti. A zdaj se čas za malico izteka, iti moram, da me vratar ne zapiše. Zelo prav bi jim prišlo; kar čakajo, kdaj se bom kje spotaknil.

– No, če bi res radi vedeli, gospod, kako živimo, začne Pepetov sosed, – bi vam lahko tudi jaz povedal eno jako zanimivo zgodbo iz svojih izkušenj. Bilo je lani, ko je . . .

Tovariš Jaka posluša in zmiguje z glavo. Vse bolj postaja nemiren, vse bolj zaskrbljeno gleda skozi okno.

VINKO BLATNIK

NOVA BLAGOVNICA V MARIBORU

KOVIT MARKET

GRAJSKI TRG 1

Sredstvo za ohranitev svežine in vitalnosti

polijuven

medex Ljubljana

Javnost dela

Ko zdolgočasen odide s seje zadnji novinar, se član zasedujočega foruma vzdrami in zjezi.

– Mislim, tovariši, da se ve, kdo je tu odgovoren za stik z javnostjo. Zakaj pa imamo posebno službo za to, vas vprašam. Kljub temu pa kapljajo novinarji noter kot v kolodvorsko čakalnico, a povrh vsega še kar naprej novi obrazi. Enkrat jim je treba to jasno povedati, kaj mislite!?

Omizje ustvarjalno prikima. Nato se zlije kramljanje spet v stare kolesnice in obrazi žarijo. Pogovor postaja vse manj zapleten, a zatem polglasen, zaupen, kar veliko obeta.

Nazadnje se še Štefan odloči, da bo diskutiral. Najprej se ozre, pa reče: – Zdaj, ko ni novinarjev, ko smo sami, bi vam jaz rad še tole povedal. In začne praviti nekaj, kar menda ni za vsaka ušesa. O privatnih podjetjih naših ljudi v tujini.

Domov grede kupim „Vjesnik u srijedu“. Kakšno naključje: ista tema, isti „strogo zaupni“ podatki!

– PIK

Ime in priimek	Naslov	Podpis
1		
2		
3		
4		
5		

Vsak novi naročnik potrdi zbiralcu naročnikov s podpisom svoj pristanek in sam vplača naročnino za 12 mesecev na tekoči račun ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, št. NB 501-1-991.

Ime, priimek in točen naslov zbiralca naročnikov:

NAROČILNICA ZA NOVE NAROČNIKE

Naročam Delavsko enotnost

Ime in priimek: ....

Točen naslov: ....

Naročnino za 12 mesecev v znesku 26.– din bom poravnal na tekoči račun ČZP Delavska enotnost, Dalmatinova 4, št. NB 501-1-991.

HUMORESKA

Plan z lepotno napako

„Stvari bom vzel odločno v roke,“ je izjavil oče. „Moj sin ne bo doma več brez družbenopolitične vzgoje. Dol z vzgojo samoupravljavskih invalidov!“

S tem daljnosežnim sklepom je življenje tričlanske Brihtunove familije zaplavalo v reformne vode, čeprav je bila mati v skrbeh, kako bo mali Matjažek prenesel duševne pretrese, ki jih bo nujno prinesla odkrita in polemična razprava na zasedanjih družinskega kolektiva. Oče je naposled prodrl z dokazom, da ni pomembno, če bo Matjažek teoretično splaval ali utonil v samoupravnih vodah, temveč je važno bistvo problema. Matjažek se je pri glasovanju strinjal z novo vlogo TOZD, ker je od mame v odsotnosti predsednika družinskega sveta dobil dva nadplanska čik gumija.

Osnovni sklep, ki ga je sprejel Brihtunov samoupravni organ je bil, da bo do potankosti splaniral svoje prihodnje življenje, kar še posebej velja za družbeno potrošnjo, ker je nesprejemljivo – že zaradi ugleda v odnosu do sosedov – da Brihtunovi ne bi dali svojega prispevka k vsesplošni stabilizaciji. Vse bi še nekako šlo, če se ne bi Brihtunovi morali spoprijeti s težavo, ki je sicer značilna za „dežele tretjega sveta“ – s populacijsko eksplozijo. Brihtunovi so bili v fazi pričakovanja četrtega člana svoje samoupravne skupnosti. Določene težave pri planiranju so sicer bile, ker ni bilo docela jasno, ali bo imel novi član ženske ali moške potrošniške lastnosti, vendar je nasposled zmagala trezna presoja, da vsaj v prvih letih (to je v času srednjeročnega plana) v strukturi potrošnje ne bodo prišli do izraza bistveni odstopi.

Ob soglasnem sprejetju plana (tudi Matjažek je glasoval zanj, čeprav je imel smiselne pripombe na račun zmanjšanja uvoza sladkane mase iz naslova gumijevih izdelkov) so Brihtunovim igrala srca, ker so prvič po nekaj letih (oče je trdil, da sploh prvič po osvoboditvi iz samskega življenja) spet trdno držali svojo usodo v lastnih rokah. Planski mozaik se je bleščal od optimizma, tako da bi ga Brihtunovi mirno lahko razstavili v predsobi v cilju razsvetljave. Če tega niso storili, se ima plan zahvaliti samo pieteti.

Na žalost je bila klica katastrofe prisotna že ves čas snovanja planskih smernic in kasnejših konkretizacij, če se smemo tako izraziti, vendar je odločilnemu planerju padla zavesa z oči šele takrat, ko so mu v porodnišnici čestitali „k izredno zdravim in krepkim trojčkom“. Precizneje – zavesa mu je padla šele pet minut po čestitki.

Na vso srečo je Brihtunu ostala na razpolago velika uteha. Ko je doma iz srede svoje skrušenosti zaradi katastrofalnega zaplaniranja ostro zahteval, naj Matjažek izpolni svoje planske obveznosti (treba je Bruhtunu šteti v dobro, da je ostal dosleden v izpolnjevanju tistih nalog, ki so še bile v mejah realnosti) in gre lulat pred spanjem, ga je predstavnik prihajajoče generacije vzradostil z dokazom izjemne učinkovitosti očetove vzgoje:

„Saj bi šel lulat,“ je rekel, „vendar sem nelikviden!“

Tig

V SOLIDARNOSTNI AKCIJI

V tej in v naslednjih številkah Delavske enotnosti bomo objavili seznam vseh vplačnikov v republiški solidarnostni sklad za pomoč prizadeti severovzhodni Sloveniji, in to po dnevih vplačil.
Republiški svet ZSS in gospodarska zbornica se ob tej priložnosti iskreno zahvaljujeta vsem za razumevanje in izkazano pomoč.

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Osnovna šola Pinka Tomažica, Koper	2.606,00
SZDL, Murska Sobota	227,10
Jože Remšak, Homec 23, Brda	100,00
Franc Remic, Žaga, Šmartno ob Dreti	200,00
Ančka Remic, gostilna, Šmartno ob Dreti	150,00
Marjan Brance, Arelin 33, Škofja vas, Rečica ob Savinji	500,00
Občinski komite ZKS, Lendava	118,00
Občinska konferenca SZDL, Lendava	108,00
Šerbela, Ljubno 114, Ljubno ob Savinji	50,00
Osnovna šola Košana	289,80
Občinski odbor RK, Črnomelj	40,00
Osnovna šola, Črnomelj	2.699,80
Občinska konferenca ZMS, Črnomelj	52,00
Ekonomska šola, Murska Sobota	740,40
Zavod za ekonomiko in urbanizem, Murska Sobota	535,25
Osnovna šola „KD Kajuh“ Murska Sobota	1.222,40
Stanko Pustoslemšek, Dol 3, Gornji grad	30,00
Kinematografsko podjetje „Zarja“, Postojna	117,45
Glasbena šola, Postojna	329,20
Delavska univerza, Ravne na Koroškem	110,25
Občinska konferenca SZDL, Ravne na Koroškem	116,60
Gimnazija, Ravne na Koroškem	1.454,30
Občinski sindikalni svet, Ravne na Koroškem	122,00
Občinski komite ZKS, Ravne na Koroškem	70,20
Osnovna šola Šmarje pri Jelšah	2.332,80
Veterinarska postaja, Žalec	405,10
Franc Petak, mizar, Rogaška Slatina 110	50,00
Savinjski magazin, Žalec – za gostinstvo	190,00
„Savinjski magazin“ trgovsko podjetje Žalec, Hmeljar	310,00
„Savinjski magazin“ trgovsko podjetje Žalec	2.520,00
Društvo upokojencev SRS, Polzela	200,00
Osnovna šola, Železniki	1.800,40
Vzgojno varstveni zavod, Tržič	616,90
Občinski komite ZKS, Idrija	198,00
Osnovna šola dr. Bogomira Magajne, Divača	1.031,60
Osnovna šola, Dutovlje	1.258,50
Alojz Balažič, preds. občinskega sindikalnega sveta, Ormož	56,00
Carinarnica, Celje	1.342,75
Komite občinske konference ZKS, Nova Gorica	330,10
Občinska konferenca SZDL, Nova Gorica	117,80
Komite občinske konference ZKS, Nova Gorica	58,00
Skupščina občine Laško	2.513,05
Občinski odbor RK, Krško	37,60
Antonija Beslič, Trbovlje, Ulica 1. junija 12	30,00
Cvetka Vrankar, Trbovlje, Ulica 1. junija 12	20,00
Milena Medvešek, Trbovlje, Ulica 1. junija 12	20,00
Občinski komite ZKS, Hrastnik	127,00
Gimnazija Brežice	1.397,50
„Koloniale“, trgovsko podjetje, Piran	748,50
Vzgojno varstveni zavod, Radovljica, Bled	1.029,90
Postaja milice Tržič, sindikalna podružnica	623,00
Občinska ljudska knjižnica, Tržič	81,10
Delavska univerza, Tržič	153,20
Družbeno politične organizacije, Tolmin	612,00
Rado Škrabar, Vida Mesar TIS, Sežana	96,60
Komunalno podjetje Tržič	2.545,70
Kraška turistična zveza, Sežana	106,40
Občinsko sodišče, Slovenska Bistrica	299,40
Osnovna šola, Predoslje	864,30
Osnovna šola Tone Čufar, Jesenice	1.329,80
Krojaško podjetje, Trebnje	585,50
Občinska konferenca ZMS, Tržič	54,00
„Ognjišče“, Koper, Trg revolucije 11	186,00
Mariborska tekstilna tovarna, Maribor	6.972,00
Občinski odbor RK, Celje	7.433,60
IGM, Zagorje	7.902,85
Polzela, tovarna nogavic, Polzela	30.000,00
Občinska konferenca SZDL, Nova Gorica	22,50
Občinska konferenca SZDL, Nova Gorica, upokojenci	18,40
Občinsko sodišče, Ormož	511,15
Osnovna šola III., Murska Sobota	1.432,10
Delavska univerza, Murska Sobota	500,00
Krajevna skupnost, Ruše	66,00
Krajevna skupnost, Ruše	16,05
Krajevna skupnost, Ruše, upokojenci	23,20
Študijska knjižnica, Ravne na Koroškem	364,45
Ivan Movh, slaščičarna, Šoštanj	100,00
Ljubljanska banka, podružnica Slovenska Bistrica	837,40
Osnovna šola, Štore	1.983,95
Dimnikarsko podjetje „Dimnikarstvo“, Celje	1.326,80
„Tehno-mercator“, trgovsko podjetje, Celje	20.244,60
Kavarna Novo mesto	1.000,00
Ljudska potrošnja, Brežice	5.260,00
„Zarja“, kinematografsko podjetje, Postojna	91,85
Občinsko sodišče, Žalec	725,25
Osnovna šola Hrpelje, sindikalna podružnica	500,00
Osnovna šola „Dragomirja Benčiča Brkina“, Hrpelje	1.000,00
Osnovna šola Dušana Jereba, Slovenske Konjice	1.426,75
Društvo upokojencev, podružnica Radeče	100,00
Tekstilni inštitut, Maribor	3.300,25
Skupščina občine Metlika	1.107,30
Skupščina občine Metlika	80,00
Papirles, Ljubljana	222,40
Osnovna šola „Prežihovega Voranca“ Ljubljana	2.050,00
Zavod SRS za mednarodno tehnično sodelovanje, Ljubljana	500,00
Motel Medno, Ljubljana-Šentvid	2.000,00
Otroški vrtec Antona Medveda, Kamnik	666,60
Montaža, Ljubljana	800,00
Gostinsko podjetje „Majolka“ Ljubljana	2.645,40
Občinska konferenca SZDL, Cerknica	41,20
Občinsko sodišče v Kočevju	398,15
Osnovna šola „Vinica“	913,10
Živinorejski veterinarski zavod, Kranj	800,60
Živinorejski veterinarski zavod, Celje	784,50
Osnovna šola Izlake	2.006,60
Osnovna šola Podgorca pri Slovenj Gradcu	783,00
Osnovna šola „Prežihov Voranc“, Jesenice	1.424,40
Poslovno združenje energetike SRS, upokojenci	64,00

MALA SKUPŠČINSKA TRIBUNA

Izvršni svet odgovarja

Poslanec Prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SRS JOŽE MALENŠEK je postavil poslansko vprašanje v zvezi z uresničevanjem zveznega zakona, ki omejuje proračunsko in drugo porabo in ki prizadene tudi sklade interesnih skupnosti.

V zvezi s tem vprašanjem je zastavil poslanec vrsto konkretnih vprašanj: koliko časa bomo še soglašali, da so izdatki za vzgojo in izobraževanje proračunska potrošnja; ali so predstavniki SR Slovenije sodelovali pri pripravi tega zakona in kako tolmači izvršni svet SRS 14 % omejitev tudi za področje vzgoje in izobraževanja; kako tolmači drugi odstavek 2. člena omenjenega zakona in ali niso po naših stališčih glede samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov ta področja izvzeta v SR Sloveniji; ali ni bilo s tem porušeno stališče o družbeno-ekonomski politiki za leto 1972 v Sloveniji; koliko in za koliko odstotkov smo prekoračili to stopnjo v SR Sloveniji, ločeno po namenskih skladih; in še nekaj zadevnih vprašanj.

Na seji Prosvetno-kulturnega zbora 29. novembra je na to poslansko vprašanje v imenu Izvršnega sveta odgovorila podpredsednica IS dr. ALEKSANDRA KORNHAUSER. Uvodoma je dejala, da gre za vprašanje, ki sicer zadeva celotno področje družbenih dejavnosti. In gre za vprašanje, ki je bilo široko obravnavano. Zato podaja celoten odgovor Izvršnega sveta, za katerega izvršni svet tudi priporoča, da ga objavimo tudi časniki.

Dr. Kornhauserjeva je dejala, da so vprašanja poslanca tako zastavljena, da zajemajo celoto, zato bo v skupnem odgovoru pojasnila stališče izvršnega sveta. Vprašanja zadevajo problem, ki ga je izvršni svet nenehno spremljal.

V svojem delu je izvršni svet spoštoval mnenja samoupravnih skupnosti in družbeno-političnih organizacij, pa seveda tudi stališče skupščine. Ugotovljeno je bilo, da so družbene dejavnosti v Sloveniji življenjsko zainteresirane za stabilizacijo in morajo podpirati stabilizacijske napore, saj nestabilnost prav te dejavnosti močno prizadene. V okviru sprejete ekonomske politike v Sloveniji so se družbene dejavnosti že nekaj let sporazumno omejile v dogovorjene okvire porabe. Sporazume in dogovore, ki so bili zasnovani na predvidenih stopnjah rasti, so nepredvidena inflacijska gibanja vedno znova ogrožala.

Tudi v letu 1972 velja v Sloveniji enak sistem dogovarjanja za financiranje družbenih dejavnosti in omejevanje v dogovorjene okvire. Sredstva, ki presegajo dogovorjeno vsoto, se

BREST
POHIŠTVO

imobilizirajo. O porabi teh sredstev bo skupščina posebej odločala.

Omejeno porabo na področju družbenih dejavnosti v Sloveniji urejuje vrsta družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov in zakonov za oblikovanje dohodka teh dejavnosti na osnovi njihovega dela ter tudi meril za vrednotenje tega dela. Dr. Kornhauserjeva je nato dejala, da gre za tri strani dolg spisek, ki navaja konkretne družbene dogovore, samoupravne sporazume, zakone in pravilnike, ki so bili v Sloveniji sprejeti in so opredelili sredstva dejavnostim, tako na področju izobraževanja kot zdravstva, socialnega in otroškega varstva in za področje kulture. Ta spisek bodo objavili v sredstvih množičnega obveščanja in pomeni temelj, na katerem je izvršni svet zavzel po ponovnem preverjanju naslednje stališče:

Z ozirom na samoupravno osnovo financiranja navedenih področij družbenih dejavnosti v Sloveniji je stališče izvršnega sveta, da za te dejavnosti velja 2. odstavek 2. člena zakona o izločanju dela dohodkov od prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja, davka od prometa od proizvodov in storitev ter sodnih taks v letu 1972 za posebne račune in ta drugi odstavek se glasi: „Določba 1. člena tega zakona“, to je torej določba o omejitvi, „ne prihaja v poštev za družbene dejavnosti, pri katerih so dohodki urejeni z družbenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi skladno z ustavnim amandmajem XXI.“

Posebej je treba poudariti, da so predstavniki Skupščine SRS z izvršnim svetom že v razpravi pred sprejetjem zakona zastopali stališča, ki se odražajo prav v navedeni določbi drugega odstavka 2. člena citiranega zakona. Enako stališče so zastopale tudi družbenopolitične organizacije in samoupravne skupnosti, saj gre za podporo uresničevanju načel družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja, opredeljenih z ustavnimi dopolnili. Republiški sekretariat za finance in Služba družbenega knjigovodstva SRS sta po sprejemu zakona pregledala predpise in uskladila mnenje s pristojnimi zveznimi organi. Pri tem je bilo naše stališče potrjeno, je dejala dr. Kornhauserjeva in dodala: „Zato so vznemirjenja na navedenih področjih družbenih dejavnosti nepotrebna, da ne rečem škodljiva, saj bi utegnila odvračati delavce v teh dejavnostih od bistvenih vsebinskih vprašanj, ki so za nadaljnji razvoj osnovnega pomena.“

In komentar: Stvar se je torej pojasnila. A glede „škodljivega vznemirjenja“ tole: vsekakor manj vznemirjanja bi bilo, če bi javnost ta odgovor poznala že prej in tudi do tega ne bi prišlo, da je SDK Maribor že začela „delovati v smislu zakona“! Vznemirjenje torej ni bilo neutemeljeno.

s. g.

Za ustreznejše odnose

Zainteresiranost za nadaljnje urejanje položaja zasebnih obrtnikov in njihove dejavnosti v okviru našega sedanjega gospodarskega sistema pa tudi ustavnih sprememb ni od včeraj. Številni med njimi hkrati tudi priznavajo, da se je naša družbena skupnost vendarle lotila tudi nekaterih odprtih vprašanj na tem področju, pri čemer so imeli pomembno vlogo tako sindikati, kot gospodarska zbornica. Zato tudi zdaj, ko pripravljamo teze in stališča za izdajo novega zakona o osebnem delu občanov, ki s svojimi delovnimi sredstvi opravljajo obrtne, gostinske, prevozniške in druge usluge, bolj ali manj vsi obrtniki menijo, da se bi z izdajo tega zakona utrdilo njihovo mesto v našem gospodarstvu.

Seveda pa tudi zasavski obrtniki poudarjajo, da je zdaj priložnost, da nekatere aktualne probleme s tega področja odpravimo. Za dobršen del zasebnih obrtnikov je npr. določilo v tezah za novi zakon o osebnem delu nesprejemljiva postavka o površini njihovih poslovnih in delovnih lokalov. Pravijo, da urar ne potrebuje 70 kv. metrov poslovnih in prodajnih površin, mizar npr. pa si s tolikšno površino nima kdo ve koliko pomagati, ker potrebuje poleg delavnice še druge prostore, skladišča itd. Vse več zasavskih obrtnikov prav tako sodi, da bi kazalo sprejeti določilo v novem zakonu o osebnem delu občanov o prepovedi tako imenovane popoldanske obrti. Prav to določilo za obrtnike ni najbolj primerno. Redni in popoldanski obrtnik sta v neenakopravnem položaju v korist slednjega. Redni obrtnik mora plačevati vse dajatve, davščine, popoldanski pa se največkrat izogne davkom ali pa prispeva samo odmerjene dajatve, ki pa so znatno manjše, kot je vrednost njegovega dela, ker praviloma ne opravlja uslug za konkretnega naročnika, marveč največkrat za neznanega in celo za trg. Prav ničesar skupnega pa nima popoldanska obrt z redno proizvodnjo, znano pa je, da ti obrtniki dejansko proizvajajo in to celo za podjetja, ne plačujejo nobenega prometnega davka in se izognejo dejanskemu obdavčevanju svojega dela. To je tudi razlog, da številni uslužnostni obrtniki opuščajo ali vračajo obrtna dovoljenja in se raje zaposlijo v družbenih dejavnostih, popoldan pa nadaljujejo delo. Nekateri obrtniki prav tako zatrjujejo, da bi moral zakon v primeru smrti obrtnika omogočiti njegovi ženi, da nadaljuje obrt, če ima poslovodjo ali pa če je sama usposobljena, da jo nadaljuje.

Značilno je še, da tudi zasavski obrtniki ugotavljajo, da smo doslej vse preveč liberalizirali izdajo obrtnih dovoljenj, da smo pravzaprav degradirali obrtno in uslužnostno dejavnost, ker za njo nista bili potrebni kdove kakšna kvalifikacija ali strokovna izobrazba. Zavzemajo se za nekoliko bolj rigorozno pot pri izdaji novih obrtnih dovoljenj, ker bo samo to povečalo ugled obrtništva oziroma osebnega dela občanov in omogočalo, da bo to delo bolj kakovostno. Seveda pa bo zasavsko združenje zasebnih obrtnikov zagotovo našlo čas za nadaljnja posvetovanja o predlogu za izdajo zakona o osebnem delu občanov in da bodo oblikovali še nekatere druge pripombe in dodatne predloge.

–m

URESNIČEVANJE USTAVNIH DOPOLNIL V ŽELEZARNI RAVNE NA KOROŠKEM

Enote odgovorne tudi za stroške proizvodnje

V največji proizvodni tvornosti na Koroškem, v ravenski Železarni, je sovpadel začetek akcije za nadaljnji razvoj samoupravljanja in za uveljavljanje „delavskih ustavnih dopolnil“ z reorganizacijo. Tako so z novim letom 1972 decentralizirali samoupravljanje nasploh in reorganizirali službe.

V okviru Železarne delujeta zdaj enota metalurške proizvodnje in enota mehanske predelave, druge službe pa so organizirali v skupnih sektorjih. Na proizvodne enote niso prenesli samo naloge, pač pa tudi vso ekonomiko. V enotah so odgovorni za prodajo, izvoz in stroške proizvodnje, vsaka enota pa je odgovorna tudi za razvoj tehnologije izdelkov.

Ena od temeljnih nalog skupnih služb je priprava informacij, ki so osnova za sprejem odločitev v enotah. V okviru Železarne je uveljavljena sprotna kontrola kalkulacij. Za vsako enoto in v vsaki enoti za vsak obrat posebej imajo izdelan plan poslovanja. Vsak mesec ugotavljajo, koliko je ostanka dohodka in kje so morebitna odstopanja. Na majhnem računalniku, ki ga imajo, izdelajo obračun proizvodnje ter prikažejo za vsak izdelek posebej planirane stroške in dosežejo prodajno ceno.

Že lani pa so vpeljali tudi metodo „direktnih stroškov“. Zdaj poteka znotraj tovarne prodaja iz enega v drugi obrat po tržnih prodajnih cenah tudi zategadelj, da bi lahko odkrili obrate, ki morebiti poslujejo z izgubo.

V Železarni Ravne na Koroškem namenjajo vsako leto precej denarja za izboljšanje organizacije poslovanja. Pri tem so prišli do vrste spoznanj in rešitev, ki jih s pridom uporabljajo tudi v pripravah na ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela. Zdaj že delujejo v okviru ravenske Železarne trije delavski sveti enot, novost pri tem pa je tudi, da so odgovorni za razvoj samoupravljanja in za delo samoupravnih organov direktorji enot. Letos so ustanovili tudi informativne skupine, ki seznanjajo zaposlene z gradivom, o katerem bodo razpravljali samoupravni organi ter izvedo za mnenje delavcev o predloženih rešitvah in odločitvah.

Sicer pa je v Železarni v javni razpravi pravilnik o organizaciji in sistematizaciji delovnih mest, s katerim so določene odgovornosti vseh služb do posameznih delovnih mest. V razpravi so tudi osnovna izhodišča za ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela ter osnutek samoupravnega sporazuma za ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela. Pripravljajo pa tudi akt o postopku za sprejemanje odločitev.

V dosedanjih razpravah je prevladalo mnenje, da bo treba s samoupravnim sporazumom o ustanovitvi temeljnih organizacij združenega dela določiti, da se za delovno organizacijo sprejme enoten pravilnik o delitvi osebnih dohodkov in enoten stanovanjski pravilnik ter enotno oblikuje odnos proizvodnih enot do skupnih sektorjev.

Sicer bodo odločanje prenesli na enote, delavski svet podjetja pa naj bi, kot je za zdaj predvideno, določil nekatere kriterije, ki jih bodo morali upoštevati v enotah pri sprejemanju odločitev. Pri vlaganjih v nove investicije bo treba, kot predlagajo, zagotoviti določeno stopnjo rentabilnosti. Enote naj bi v prihodnje same razpolagale tudi z večjim delom amortizacije, vendar bi morale vsako naložbo sredstev opravičiti z določeno stopnjo rentabilnosti. Seveda pa bodo lahko enote pomagale tudi drugi industriji. Odločilno bo, kdo bo predložil boljše projekte, ki bodo zagotovili večjo rentabilnost. Torej bodo enote spodbujene za naložbe tudi drugam, če bodo za to medsebojni interesi, zlasti še, če bodo z novo naložbo zagotovili dolgoročno proizvodnjo in prodajo izdelkov ter pospešili zaposlovanje delavcev. Nasploh želijo pri prihodnjih investicijskih vlaganjih v Železarni Ravne na Koroškem zagotoviti dolgoročno učinkovitost.

(MA)

Priznanje

V prostorih velenjske Knjižnice so odprli – v počastitev praznika občine Velenje – razstavo del članov Kluba likovnih ustvarjalcev Šaleške doline. Člani kluba so vseskozi med rastjo Velenja oziroma Šaleške doline pomagali pri širjenju likovne vzgoje med občani, pred štirimi leti pa so se likovniki – amaterji združili v Klubu likovnih ustvarjalcev Šaleške doline.

Člani kluba so pripravili doslej že nad 50 razstav, največ v Velenju, Šoštanju in Šmartnem ob Paki, ki si jih je ogledalo okrog 40.000 ljubiteljev likovnih umetnosti. Na razstavi v velenjski knjižnici pa se predstavljajo z likovnimi stvaritvami Vlado Valenčak, Mišo Skornšek, Jože Svetina, Milojko Kumer, Marjan Vodišek in Aristit Zornik.

Ker je Klub likovnih ustvarjalcev Šaleške doline opravil pomembno vlogo v kulturnem življenju občine Velenje, so predlagali, naj bi nagradili likovne ustvarjalce z eno od letošnjih Kajuhovih nagrad. To priznanje bodo prejeli člani Kluba likovnih ustvarjalcev Šaleške doline v nedeljo, 8. oktobra, na zaključni slovesnosti ob prazniku velenjske občine.

(vš)

Pomanjkanje strokovnjakov

V preteklih letih nismo uresničili smernic družbenega načrta za zboljšanje kadrovske strukture zaposlenih. Nekaj uspehov smo v Sloveniji dosegli le pri povečanju obsega izobraževanja in to predvsem pri višjem in visokem šolstvu, medtem ko obseg izobraževanja v srednjem strokovnem in poklicnem šolstvu, kakor tudi dopolnilno izobraževanje že zaposlenih še vedno močno zaostaja za potrebami. Zato v našem gospodarstvu vse bolj čutijo pomanjkanje strokovnih moči. Tako lahko pričakujemo, da bo v naslednjih letih zlasti primanjkovalo strokovnjakov s področja matematičnih ved, posebno za operacijske raziskave in ekonometrijo, strokovnjakov s področja računalniške tehnike, strojne in elektro stroke, zlasti elektronike, specialistov za marketing, ljudi za poslovna vodstva z večstransko strokovno izobrazbo in visoko kvalificiranih raziskovalcev, zlasti v tehničnih vedah ter pedagogov.

NOVA ŠOLA

Na Leninovem trgu so ob začetku novega šolskega leta izročili svojemu namenu doslej največjo po vojni dograjeno šolsko poslopje. V njem je 30 učilnic, skupna površina prostorov pa znaša nad 3500 kv. metrov. Stroški nove šole presegajo 14 milijonov din in so jih razen manjših bančnih kreditov v celoti dali trboveljski občani in delovni kolektivi s samoprispevkom. V Trbovljah pričakujejo, da se bodo lahko kmalu lotili gradnje druge etape te osemletke. Sezidati morajo novo, veliko telovadnico, centralno šolsko kuhinjo z jedilnico in garderobe. Za to bi potrebovali dodatnih osem in pol milijona din. Nekaj denarja bo dala republiška izobraževalna skupnost v obliki posojila, druga sredstva pa bi radi zbrali s samoprispevkom, za katerega naj bi se občani odločali na prihodnjem referendumu.

–m

PO SLEDEH AKCIJE DE

JANKO SVETINA:

Dvojna šolska merila

● Iz uvodnika v Delu, 26. septembra

... Toda ne glede na to, če je šolnina za osnovno šolo ustavna ali ni, je vseeno vprašanje take narave, da mimo rešitve ne moremo. Za vse mogoče oblike izobraževanja – tudi za odrasle – nekako le najdemo denar, samo pri osnovnem izobraževanju najnižjih kategorij delavcev ne moremo in ne moremo priti skupaj. Pa so sindikati za to, in zveza mladine in še marsikdo. Bomo naposled le našli pot, da tudi ti delavci – samoupravljavci dobijo temeljno in izhodiščno državljansko izobrazbo?

TEA DOMINKO:

Skrivalnica

● Iz komentarja v Prosvetnem delavcu, 22. septembra

... Pred leti je bilo v načelu dogovorjeno, da bo participacija posameznika minimalna (k šolnini za osnovno splošno izobraževanje odraslih –op. ured.). Ne moremo več govoriti, da plačuje posameznik le simbolično šolnino, saj znaša ta šolnina od 300 do 1400 din letno. Komentar je nepotreben, če se spomnimo na višino mesečnega dohodka našega nekvalificiranega delavca, posebno, če ima družino.

Kaj pa nacionalna politika? Ali res lahko vse probleme rešujemo le z ustavno pravico ali nepravico?

Govorimo o demokraciji delavskega razreda. Izvajanje teh besed je v resnici dokaj klavrno. Za vse mogoče se najde denar, za izobrazbo delavca – samoupravljavca pa ga nimamo.

ZNOVA UVELJAVITI POJEM:

Moralno - politične vrline

Kadrovska politika v graditvi samoupravnih družbenih odnosov je bila vedno med osrednjimi nalogami Zveze komunistov. Preprosto zato, ker je od izvajanja načrtovane kadrovske politike v marsičem odvisno tudi uresničevanje osnovnih ciljev Zveze komunistov.

Centralni komite Zveze komunistov Slovenije, ki je na svoji zadnji seji ponovno spregovoril o teh vprašanjih, je sicer ugodno ocenil številne rezultate načrtovane kadrovske politike. A znova je razpoznal aktualnost nekaterih vprašanj, ker praksa marsikdaj in marsikje še opozarja na razkorak med sprejeto in izvajano kadrovsko politiko.

Ne glede na to je vendarle treba najprej oceniti to, kar pomeni napredek. To je gotovo sprejetje skupščinske resolucije o osnovah kadrovske politike v SR Sloveniji, snovanje družbenih dogovorov o kadrovski politiki v občini, družbeni dogovori o štipendiranju, ustanavljanje skladov za kadre v nekaterih občinah; prevladuje spoznanje o potrebi sistematičnega dejno-političnega izobraževanja kadrov, začenja se uvejavljati praksa permanentnega izobraževanja zaposlenih, in vrsta drugih dosežkov, ki jih nedvomno lahko štejemo kot uspešen rezultat kadrovske politike.

Ob vsem tem pa je seveda potrebno razpoznavati vse tisto, kar se še upira na poti uresničevanja zastavljene kadrovske politike. Sindikati na primer opozarjajo na zmanjšanje števila delovnih mest, ki zapadejo pod reelekcijo, kar seveda pomeni, da se zmanjšuje konkurenca sposobnih za ustrezna delovna mesta. Tudi občinske organizacije ZK so opozorile, da se je reelekcija po sprejetju XV. ustavnega amandmaja zožila na najožji krog vodilnih ljudi. Občinska organizacija ZK Ljubljana-Center je zato predlagala, naj bi Centralni komite s posebnim sklepom zavezal komuniste, da se v statutih načelo reelekcije razširi na več vodilnih delovnih mest. In vse občinske organizacije ZK predlagajo, da bi komunisti prevzeli nase odgovornost, da bi z nadaljnjimi ustavnimi spremembami zagotovili organiziran vpliv družbe na izvolitev najpomembnejših funkcij v delovnih organizacijah.

Ob tem gre zlasti za ponovno uveljavitev pojma – moralno politične vrline. To pa je tisti kriterij kadrovske politike, o katerem je na zadnji seji Centralnega komiteja bilo zelo dosti govora. Razprava je izzvenela v odločno zahtevo, da se pri kadrovanju za vodilna in družbeno pomembna delovna mesta vztraja poleg strokovnih kriterijev tudi na moralno političnem kriteriju.

Taka zahteva seveda ne pomeni vmešavanja v samoupravno odločanje, kar bi nekateri radi prepričali samoupravne organe. Življenje nas uči, da je prav odsotnost moralnopolitičnih vrlin pojav, ki mu je treba posvetiti vso pozornost. Čeravno se v razpisih za vodilna delovna mesta tudi ta kriterij že pojavlja vedno pogosteje, pa je tega še vse premalo. In še vse preveč so prisotne ideje, da se moralnopolitične vrline posameznika preprosto ne dajo meriti, da za to ni obče veljavnih meril. In tudi sicer, kdo naj to presoja, ZK, sindikat, samoupravni organi?

Življenje nas uči, da v nekaterih sredinah s pojmom moralnopolitičnih vrlin le ni vse v redu. Kako bi si sicer razlagali, da lahko dobi posameznik zavidljivo delovno mesto potem, ko se je na poprejšnjem vodilnem delovnem mestu kompromitiral. Ali, kako si razlagati, da ponekod ni več normalne zamenjave vodilnih delavcev, ne brez afer. Ob takih primerih se običajno pokaže, da so člani ali organizacije ZK že veliko poprej opozarjali na dvomljivo poslovno moralo. Vedno pa takšna praksa zamenjavanja vodilnih ljudi pusti za seboj veliko politično škodo. Zato bi bilo potrebno v ustavni razpravi poiskati sistemske in zakonske rešitve, ki bi takšno prakso kadrovanja onemogočale. Vsekakor je pojmu moralnopolitičnih vrlin potrebno vrniti njegovo veljavo. In uveljaviti ga tudi pri kadrovanju srednjega kadra, tistega, ki je vključen v neposredno proizvodnjo, tistega, ki je v dnevnem živem stiku z delavci. Ti ljudje lahko odigrajo pomembno vlogo ne le pri uveljavljanju sodobne tehnologije in organizacije dela, marveč tudi v samoupravnih odnosih, ko delavcem pojasnjujejo razna vprašanja razvoja, materialnega stanja in odnosov v delovni organizaciji.

s. g.

Kaj je povedal I. Ivanjin

V prejšnji številki DE smo zapisali, da je Ivan Ivanjin pozdravil ustanovno skupščino gledališke komune pri SNG v Ljubljani. Seveda ni dejal, da združuje gledališka komuna v Beogradu že 1,000.000 delavcev iz 60 gospodarskih organizacij. To številko je prinesel v časopis tiskarski škrat, kajti govornik je dejal, da združuje že 100.000 delavcev in tako smo mi tudi zapisali. Oproščamo se za nehoteno „dezinformacijo“.

Uredništvo

Koliko Slovencev v šolske klopi?

Slovenski gospodarstveniki ocenjujejo, da bomo morali v skladu z nalogami, ki izhajajo iz resolucije o dolgoročnem družbeno-ekonomskem razvoju ter na podlagi predvidenega srednjeročnega družbeno ekonomskega razvoja Slovenije v naslednjih treh letih zagotoviti materialne in organizacijske pogoje za hitro povečanje števila strokovnjakov, če ne želimo zaostati v gospodarski rasti. Izračunali so, da bi bilo v Sloveniji do leta 1975 možno usposobiti skupno okrog 80.000 mladine v rednih poklicnih, srednjih strokovnih šolah in višjih ter visokih šolah. Hkrati s tem izobraževanjem pa bo nujno treba zagotoviti še intenzivnejše izobraževanje že zaposlenih delavcev in to od 20.000 do 30.000 oseb na področju poklicnega izobraževanja, okrog 6000 do 7000 v srednjih in 4000 do 5000 v višjih in visokih šolah.

Še za kulturne in komunalne potrebe

Na območju občine Slovenske Konjice so v obdobju zadnjih desetih let vlagali v šolstvo znatna sredstva občanov, delovnih organizacij in občinskega proračuna. Po podatkih sklada za družbeni standard je bilo v ta namen danih nad 14,268.000 dinarjev. V tem je vštet tudi znesek, ki se bo v ta sklad zbral do konca aprila 1973, to je do izteka krajevnega samoprispevka. Od tega odpade na delovne organizacije blizu osem milijonov dinarjev ali okoli 54 %, občani so s krajevnim samoprispevkom dali 3,399.000 dinarjev, to je 25 %, občina pa je iz svojega proračuna ali najetih posojil prispevala blizu 3 milijone dinarjev ali 20 %. Iz tega denarja sta bili zgrajeni dve novi šoli, in sicer v Slovenskih Konjicah ter v Zrečah, v celoti obnovljene in deloma tudi povečane so bile šole v Ločah, v Vitanju in druga osnovna šola v Slovenskih Konjicah. Razen tega so nekaj sredstev dali tudi za popravila podružničnih osnovnih šol na območju občine. Sklad za investicije v družbeni standard je manjši del zbranih sredstev namenil tudi za nekatere druge izvenšolske objekte, zlasti za nekatere kulturne domove in športne objekte. Razen telovadnic v Zrečah in v Ločah je vse ostalo večinoma že dograjeno. Zavoljo tega, ker potrebujejo sredstva še za kulturno-prosvetne in komunalne objekte, se v konjiški občini zdaj že pripravljajo na novi krajevni samoprispevek, o katerem bodo občani glasovali v začetku prihodnjega leta, veljati pa naj bi začel s 1. majem 1973.

v. L.

V SOLIDARNOSTNI AKCIJI

5. SEPTEMBRA

Podjetje „Dimnik“ Ljubljana	2.357,10
Zavod za usposabljanje slušno in govorno prizadetih, Ljubljana	3.804,00
„Magistrat“ ljubljanski turistični zavod, Ljubljana	2.579,65
Kmetijski zavod, Ljubljana	1.224,00
OZP elektro Ljubljana, Ljubljana EMS	1.595,00
OZP elektro Ljubljana, EKD Ljubljana-Šentvid	1.085,00
Elektro Ljubljana	742,00
Elektro Ljubljana	38,00
Elektro Ljubljana	3.605,00
Jugotehnika, Ljubljana	1.991,60
„Mobilia Ljubljana“ Ljubljana	1.110,75
„Mizarstvo Šiška“, sindikalna organizacija, Ljubljana	1.420,35
„Nebotičnik“ gostinsko podjetje, Ljubljana	950,00
Vida Tomšič, Ljubljana, Valvazorjeva 7	200,00
Dr. Avguštin Lah, Ljubljana, Šišenska 95	150,00
Komite občinske konference ZKS, Grosuplje	122,30
Skupščina občine Žalec	3.274,25
Zavod za izobraževanje, Risto Savin, Žalec	87,20
Osnovna šola „Miroslav Širca“ Petrovče	941,20
Lekarna Metlika	322,00
Osnovna šola Fokovci	692,25
Vojna pošta 3908/C, Nova Gorica	1,100,00
Okrožno tožilstvo, Nova Gorica	130,20
Gimnazija Črnomelj	559,10
„Borovo“ kombinat gume in obutve, Črnomelj	157,85
Obrtno kovinarsko podjetje, Dobova	3.920,70
Aleksander Perkan, Ilirska Bistrica, Gregorčičeva 18	50,00
Jakob Matjavec, Luče 92	50,00
Viktor Kranjc, Bačna, Šmartno ob Dreti	50,00
Peter Marolt, Mozirje 139	100,00
Jože in Milka Poličnik, gostilna, Ljubno ob Savinji 81	100,00
Franc Orešnik, mizar, Šenklavž 11, Gornji grad	50,00
„Tehtnica“, Kranj	610,40
Občinski sindikalni svet Novo mesto	255,75
„Dominvest“, Novo mesto	2.534,85
Ivan Zupan, Celje, Goriška 6	40,00
Lesno galanterijski obrat, Jesenice	1.545,35
Lekarna Jesenice	985,25
Zavod za duševno in živčno bolne Lenart v Slovenskih goricah, Hrastovec – Trate	5.104,30
Skupščina občine Lenart	90,10
Občinski sindikalni svet, Gornja Radgona	114,20
Pavle Rihter, Celje, Pohorska 10	50,00
Stana Ferčnik, Celje, Ul. M. Vošnjaka 10	100,00
„Vitaminka“ trg. podjetje, Trbovlje	2.538,00
Zlatarstvo Trbovlje	1.473,50
Stanovanjsko podjetje občine Trebnje	932,25
Vzgojno varstveni zavod, Postojna	558,80
Vilko Tilač, fotograf, Postojna, Tržaška 26	200,00
Kristina Miloševič, Postojna, Ljubljanska 30	40,00
Brivsko-frizerski salon, Slovenske Konjice	295,75
Osnovna šola, Gorenja vas	2.135,90
Kmetijska zadruga Zagorje ob Savi	1.062,25
Višja glasbena šola Sežana	34,00
Zveza hranilno-kreditnih služb Slovenije	2.000,00
Biro gradbeništva Slovenije, Ljubljana	1.000,00
Poslovno združenje energetike SRS, Ljubljana	1.400,00
„Indos“ Ljubljana	5.000,00
„Kuverta“ Ljubljana	5.000,00
Združeno podjetje za distribucijo elektr. energije Slovenije, Ljubljana	1.680,00
Osnovna šola Tineta Rožanca, Pirniče	1.000,00
„Labod“ Ljubljana	2.500,00
Gradis, centrala Ljubljana	250.000,00
Osnovna šola „M. Vrhovnik“ Ljubljana	1.944,00
Mestni odbor RK, Ljubljana	189,00
Zavod za zdravstveno varstvo, Nova Gorica	963,40
Občinski odbor RK Kranj	143,40
Strokovna služba sklada za urejanje zemljišč, Koper	566,45
Občinsko sodišče Radovljica	636,20
Čevljarski šolski izobraževalni center, Žiri	417,60
Skupščina občine Piran, odsek za finance	2.769,55
Osnovna organizacija sindikata bolnice Celje, oddelek Ravne, Šoštanj	556,85
Center za socialno delo občine Postojna	244,65
Skupščina občine Cerknica	2.293,30
Osnovna šola „A. Aškerc“, Rimske Toplice	2.129,15
Otroški vrtec „J. Pibernik“ Jesenice	420,00
Projektivni biro „Region“, Brežice	1.172,55
Zavarovalnica Sava, PE Kranj	3.740,00
„Niko“ Železniki	6.500,00
Lesna industrija Bohor, Šentjur pri Celju	10.901,65
Splošna vodna skupnost Gorenjske, Kranj	7.500,00
Skupščina občine Kamnik	3.400,00
Lekarna Štefan Kovač, Beltinci	433,05
Občinski sindikalni svet, Mozirje	1.000,00
Trgovsko podjetje „Savinja“, Mozirje	1.000,00
Vodovod Radovljica	578,45
Kemična tovarna, Podnart	5.000,00
Osnovna šola „Cvetko Golar“, Škofja Loka	1.362,30
Ekonomska šola Maribor	1.591,10
Osnovna organizacija RK Štore	500,00
Gostinsko podjetje „Na-na“ Celje	4.360,00
Osnovna šola „Heroja Bračiča“, Tržič	1.463,90
Stanovanjsko komunalno podjetje, Žalec	2.000,00
Občinski komite ZKS, Žalec	500,00

6. SEPTEMBRA

„Pekarija“ Domžale	483,05
Obrtno nabavno-prodajna zadruga „Zora“, Domžale	510,00
Skupščina občine Kamnik	3.415,00
Kreditna banka Koper	9.165,75
Mihailo Jovanović, upokojeni profesor, Portorož	200,00
Nataša Povšin, prodajalka, „Kraš čevlji“, Črnomelj	35,00
Sindikalna organizacija prosvetnih delavcev, Radeče	1.761,00
„Vino“, trgovsko podjetje, Šmartno ob Paki	2.705,30
Ivan Hren, krojač, Rečica ob Savinji 97	40,00
Franc Kotnik, Mozirje 208	200,00
Zinka Hlemenšek, Ljubno ob Savinji	100,00
Anton Bezovšek, Gornji grad	60,00
Olga Štiglic, Gornji grad 77	150,00
Franc Pečnik, avtoprevoz, Gornji grad 7	100,00
Gradbena tehniška šola, Ljubljana	2.389,50
Skupščina SRS, Ljubljana	4.299,70
Skupščina SRS, Ljubljana	8.382,80
Investicijski zavod za izgradnjo trga revolucije, Ljubljana	3.940,40
Vzgojno varstveni zavod Stari Vodmat, Ljubljana	1.238,40
Vojna pošta 3269, Ljubljana	2.245,00
Lidija Šentjurc, Ljubljana, Jamova 18	193,00
Osnovna šola „Dr. Vita Kraigherja“, Ljubljana	2.478,80
Gimnazija I. „Miloš Zidanšek“, Maribor	1.034,50
Mlin in oljarna Cezanjevci pri Ljutomeru	285,50
Občinski sodnik za prekrške, Lendava	144,60

V SOLIDARNOSTNI AKCIJI

Mesarija Litija	779,20
Dijaški dom, Murska Sobota	515,10
Stanovanjsko podjetje, Idrija	245,00
Elektro Ljubljana, enota Novo mesto	5.640,90
Osnovna šola Grm, Novo mesto	2.647,20
Društvo upokojencev SRS, podružnica Cerklje na Gorenjskem	200,00
Rado Čuk-Radion, Postojna, Ljubljanska c. 32	60,00
SZDL Zagorje ob Savi	149,00
Goriška knjižnica F. Bevk, Nova Gorica	200,00
Družbeno-politične organizacije, Žalec	602,00
Skupščina občine Sežana	3.579,55
Starešina vojne pošte 3408/4, Kozina	1.039,00
Gostinski šolski center, Bled	2.129,40
Ivan Piber, Bled	400,00
M. Potočnik pri Ivan Piber, Bled	36,00
V. Novak pri Ivan Piber, Bled	15,00
J. Knaflic pri Ivan Piber, Bled	14,00
J. Zupan pri Ivan Piber, Bled	20,00
I. Dobrinpanin pri Ivan Piber, Bled	50,00
L. Gras pri Ivan Piberr, Bled	50,00
S. Kozjek pri Ivan Piber, Bled	20,00
Društvo upokojencev, podružnica Bled	200,00
„Ključavničarstvo" Radovljica	417,20
Kino Peca, Prevalje	366,00
Osnovna šola Trebnje	2.410,00
Občinsko sodišče v Trebnjah	420,90
TIS Trebnje	117,00
Osnovna šola „Franja Vrunča", Slovnica pri Celju	1.273,00
Gostilna Tratnik, Col 17	200,00
Osnovna šola Col	614,55
„Krka", trgovsko podjetje, Brežice	5.619,60
„Dekorles" Brežice	1.130,95
„Ključavničar" Celje	1.244,95
Olepševalno in turistično društvo, Celje	94,80
Glasbena šola Črnomelj	152,65
Vida, Jakob in Rado Škofic, obrtniki, Mengeš, Tomšičeva 17	1.000,00
Občinsko sodišče Vrhnika	425,60
Vzgojno poboljševalni dom, Radeče	3.213,40
Osnovna šola Renče	919,30
„J. Srebrnič", šolski lesni center, Nova Gorica	1.239,00
Lekarna Sevnica	850,00
Gimnazija Poljane, Ljubljana	3.042,10
Elektroinštitut „Milana Vidmarja", Ljubljana	5.000,00
„Figovec", gostinsko podjetje, Ljubljana	1.000,00
„Lek" Ljubljana	100.000,00
Bayer Pharma Jugoslavija, Ljubljana	2.800,00
Društvo upokojencev Straža, Toplice 8	150,00
Javne naprave, Celje	2.213,90
Marjan Butinar, Celje, Dobojska 8	500,00
Finomehanika, Celje	1.700,00
Pionirski dom Cvetke Jerinove, Celje	1.000
ČZP „Soča", Nova Gorica	4.000,00
Stanovanjsko podjetje Tržič	500,00
Krajevna skupnost „Franc Fakin", Trbovlje	71,75

Zbirni račun Sklada solidarnosti za prizadeto Pomurje: SLUŽBA DRUŽBENEGA KNJIGOVODSTVA, LJUBLJANA, ŠT. 501-789-52

Plače? Da! Pogoji dela? Ne!

Tudi v deželi »grenke rože« ni vse rožnato

Žalski kmetijski kombinat nima pomena zgolj za Savinjsko dolino, saj so njegovi obrati tudi v Šmarjah pri Jelšah in Radljah ob Dravi. Kombinat se z nad 2000 zaposlenimi uvršča med večje slovenske gospodarske organizacije in ker gre še za kmetijski sektor, ki smo ga pri nas navajeni gledati bolj „od

strani", bi bilo zanimivo vedeti, kakšni so pogoji dela v „industrializiranem kmetijstvu". V pogovoru so sodelovali sekretar kombinata FRANC SAVINEK, vodja kadrovskega oddelka ANDI GORŠEK in socialna delavka-politolog MINKA ŽILNIK.

Najprej bežen „globalni pogled" na kombinat: meri nad 3000 ha, od tega so hmeljišča na 850 ha. Preostale površine so njive (966 ha), travniki (800 ha), plantažni sadovnjaki (261 ha), rastlinjaki (4 ha) in gozd (1150 ha). V kooperantski dejavnosti sodeluje kombinat s 5600 kooperanti. Živinorejsko dejavnost še najbolje osvetljuje podatek o številu krav – molznic: 900.

Najprej nas je zanimalo, v kolikšni meri je kombinat vezan na sezonsko delovno silo in za kakšna dela gre.

„Pri odgovoru je potreben majhen popravek. Pri nas ne govorimo o „sezoncih", kadar gre za obiralce hmelja. Verjetno ste z vprašanjem mislili nanje. Obiralci so večinoma zaposleni drugje ali pa prihajajo s svojih kmetij. Največ jih že po tradiciji prihaja iz Hrvatskega Zagorja in Medjimurja. Prav v zvezi z njimi bi lahko govorili o nekakšni obliki dolgoročnega sodelovanja. S pridnimi in preizkušenimi delavci imamo stalne stike. So naši – denimo – poverjeniki, ki vsako leto zberejo skupine obiralcev.

Poleg obiralcev prihajajo k nam od časa do časa delovne skupine opravljat pogodbena dela. Tipičen primer so žičničarji, ki prihajajo največ iz Pomurja."

– Bi lahko rekli, da pri vas ne poznate glavobola zaradi pomanjkanja stanovanj?

„Kje pa! Čeprav nismo „meščani", nam zato stanovanj ne manjka nič manj. Kombinat je sicer lastnik nad 1000 stanovanj, vendar gre večinoma za stare prostore (v graščinah ipd.), poleg tega pa so skoraj v tretjini teh stanovanj ljudje, ki niso pri nas v službi. Zdi se, da se bomo najhitreje rešili stanovanjske stiske, če bodo naši ljudje sami gradili, kombinat jim pa pomaga s posojilom. Stanovanjska komisija je letos dobila nad 100 prošenj in dodelila 43 prosilcem 120 milijonov. Po našem pravilniku lahko dobi prosilec največ 6 milijonov posojila oziroma 8, če sta oba zakonca zaposlena pri nas."

– Ob besedi hmelj ljudje takoj pomislijo na denar. Ali naj bi to pomenilo, da imate v kombinatu visoke osebne dohodke? So morda le-ti višji, kot jih pozna industrija v žalski občini?

„Poprečni osebni dohodek pri nas je 1.800 din, najnižji 1.000 din. Ce se primerjamo z industrijo, smo praktično na ‚isti nogi'."

– Torej ima v Savinjski dolini kmetijski delavec praktično enako veljavo kot industrijski?

„Na žalost ne! Naše plačilne kuverte res tehtajo približno toliko kot tiste v industriji, vendar nihče ne zanika, da so naši pogoji dela težji. In prav zaradi neugodnejših pogojev dela nam ljudje uhajajo v industrijo in mi v kombinatu prav tako s skrbjo opozarjamo na odhajanje ljudi z dežele v mesta, kakor to vse bolj glasno „tožijo" privatni kmetje. Če že vprašujete za veljavo . . . Na žalost je strokovno kmetijsko delo po veljavi za tistim v industriji, čeprav bi po vsej logiki moralo biti ravno obratno. Če že zaradi drugega ne, vsaj zato, ker delamo z „živim materialom", kar je nedvomno težje in odgovornejše."

– Pomeni, da vam primanjkuje strokovnjakov?

„Na kratko: zaposlenih z visoko izobrazbo bi potrebovali 114, imamo jih samo 55, z višjo 96 (50), s srednjo 461 (317), kvalificiranih delavcev 588 (393), delavcev z „interno kvalifikacijo" 525 (182) . . . Dovolj ilustrativno? V tem položaju je spodbudno predvsem to, da si vsako leto okoli 70 „kombinatovcev" z izrednim šolanjem, ki ga spodbujamo po svojih najboljših močeh, skuša pridobiti višjo izobrazbo, kot jo že ima. Vedno imamo tudi od 80 do 100 štipendistov, vendar nam na žalost lep del teh „perspektivcev" odleti drugam. Kdo bi vedel, kje vse niso zaposleni naši bivši štipendisti."

IGOR TRATNIK

Deset sobot za stabilizacijo

● Del tako zbranega denarja bodo dali za izobraževanje ● Podjetje tare pomanjkanje vajencev

V času, ko se vse več naših podjetij odloča, da se bo pridružilo pobudi „Plamena" iz Krope, se je sestal tudi delavski svet Industrije metalnih izdelkov „Klemos" iz Lenarta v Slovenskih goricah. Samoupravljavci tega perspektivnega podjetja so sklenili, da bo kolektiv delal deset sobot brezplačno za stabilizacijo. S tem je soglašal politični aktiv podjetja.

S prostovoljnim delom bo zbral „Klemos" 70 tisoč dinarjev. Od tega zneska bodo namenili deset tisoč dinarjev za izobraževanje delavcev in za kulturne prireditve za člane kolektiva. To je vsekakor posnemanja vreden sklep.

„Klemos" se vedno bolj razvija in potrebuje veliko vajencev. Zanimivo je, da sodi lenarška občina v gospodarsko najmanj razvita območja v Sloveniji in da ima veliko delovne sile, ki si išče delo v Mariboru ali tujini, v „Klemosu" pa ne morejo dobiti dovolj vajencev.

Razpisali so dvajset učnih mest in dobili le šest prijav. Učno pogodbo pa so podpisali le trije. Podjetje posveča veliko skrbi vajencem, kljub temu pa je v precejšnji zagati, kje jih dobiti potrebno število. V okviru posebne izmenjave z občino Brus iz Srbije bo prišlo v uk v „Klemos" pet vajencev. Morda je v tem del rešitve?

F. ŠTEFANEC

BREST POHIŠTVO

DESETLETNICA Z MNOGIMI OBRAZI

Kolektiv samopostrežne restavracije v Mariboru šteje 186 zaposlenih, od tega je 89 % žensk ● Vsak dan pripravijo 12.000 obrokov ● V desetih letih restavracija ni bila zaprta niti en sam dan!

Verjetno ni Mariborčana, ki ne bi poznal Samopostrežne restavracije v centru mesta. Restavracija, ki je bila v letu 1962, ko je bila zgrajena, prva takšne vrste pri nas, je v desetih letih svojega poslovanja dosegla zavidljive uspehe.

Pobudo za gradnjo takšne restavracije je dal Zavod za napredek gospodinjstva v Mariboru, sredstva pa je priskrbela občinska skupščina Center, in sicer del iz prispevkov gospodarskih organizacij, del iz kreditov federacije in republike ter del iz občinskega proračuna. Takratna investicija je stala 400 milijonov starih dinarjev.

Ko so stavbo zgradili, jo je dobil brezplačno v uporabo Stanovanjski servis, vendar pod pogojem, da bodo nudili ceneno prehrano družinam in delavcem v tovarnah, ki so dale sredstva za gradnjo objekta. Takrat je bil kolektiv restavracije oproščen tudi večine, če že ne skoraj vseh dajatev. Vseh zaposlenih je bilo takrat 140, danes jih je 186.

V začetku so imeli v restavraciji na mesec povprečno do 50 milijonov starih dinarjev prometa, danes pa komaj malo večji kolektiv dosega tudi že 200 milijonov starih dinarjev prometa na mesec. Seveda so tolikšnemu porastu prometa pripomogle tudi višje cene, vendar le delno, kajti kolektiv je precejšnji del svojih prizadevanj usmeril tudi v razširitev restavracije. Bolj natančno: razširili so prodajne prostore, dobili bifeje, razdelilne centre in gostišče „Pri treh ribnikih".

Leto 1965 pomeni pravzaprav prelomnico za kolektiv Samopostrežne restavracije. Ne samo, da se je takrat izselilo podjetje Ferromoto in da so preuredili za potrebe restavracije tudi te prostore, pač pa so se takrat soočili z novim položajem svoje delovne organizacije. Izgubili so namreč status obrata družbene prehrane, to pa je pomenilo tudi konec vseh ugodnosti pri družbenih dajatvah in začetek poslovanja po predpisih, ki veljajo za gostinska podjetja. Seveda se je novemu položaju moral prilagoditi tudi način poslovanja. Kolektiv si je izbral pravo pot. Začel je iskati nove odjemalce hrane, s tem pa se je izognil tudi pretirano visokim cenam.

LOJZE VAJNGERL, računovodja v podjetju pravi: „Danes, ob deseti obletnici lahko s ponosom povemo, da smo s široko prodajno mrežo in s skrbnim gospodarjenjem uspeli močno dvigniti promet in si ustvariti tudi dobiček. Restavracija v desetih letih ni bila zaprta niti en dan! Življenjsko dobo strojev – mnogi med njimi so že zelo iztrošeni – smo podaljševali z vestnim in rednim vzdrževanjem."

Pomembno je tudi dejstvo, da je kolektiv Samopostrežne restavracije posloval vseh deset let brez kreditov za obratna sredstva in tudi skoraj vse, kar so vložili v adaptacije, so bila njihova prigospodarjena sredstva. Doslej so najeli le dva investicijska kredita in če prištejemo še neodplačani del kreditov, ki so ga morali prevzeti kot dediščino iz leta 1965, se pravi iz časov izgradnje, znašajo skupne anuitete podjetja 200.000 dinarjev.

Vsekakor so zanimive tudi kapacitete restavracije, ki so bile po investicijskem planu predvidene za 8.000 obrokov dnevno. Z rekonstrukcijo in adaptacijami ter razdelilnimi centri so se kapacitete povečale kar na 12.000 obrokov dnevno. Tudi s tolikimi obroki na dan pa so zmogljivosti podjetja Samopostrežne restavracije izkoriščene komaj 85 %.

Vsak dan gre skozi samo restavracijo skoraj 7.000 gostov, ostali pa so postreženi v bifejih, razdelilnih centrih in v gostišču „Pri treh ribnikih". V desetih letih so v Samopostrežni restavraciji v Mariboru postregli gostom z okrog 50 milijoni obroki! Kaj to pomeni, zgovorno pričajo številke o porabi osnovnih živil: lani so porabili 20 vagonov krompirja, 12 vagonov svežega mesa, 7 vagonov razne drobovine, 75.000 litrov olja in masti, 55.000 kilogramov sladkorja, 346.000 kilogramov kruha . . . in kdo bi še našteval!

In kolikšne so cene obrokov? Zajtrk velja v Samopostrežni restavraciji 2.50 din, kosilo – meni 8,50 din ter večerja 6,50 din.

Tako je torej v Samopostrežni restavraciji Center v Mariboru. V restavraciji, ki je kot prva v Jugoslaviji zaživela in je še vedno živa. Živa še bolj kot prej, z lepimi poslovnimi uspehi, z lepim odnosom do strank. Tako je v podjetju, ki daje zaposlitev ženskam, med katerimi so skoraj vse mlajše od 40 let. Tako je v kolektivu, ki se lahko pohvali z izredno prizadevnostjo in ki je lahko za zgled marsikateremu našemu gostinskemu podjetju. Vse, kar so naredili dobrega in boljšega, so naredili iz lastnega denarja. Kolektiv praktično ne pozna dolgov, razen seveda enega samega, pa zato toliko bolj pomembnega: DOLGA DO GOSTA!

E. P.

ZAGOVORNIKI TRIMA NA KOMNI

Namesto letnega seminarja za športne referente v ljubljanskih delovnih organizacijah sta Komisija za rekreacijo pri MSZS Ljubljana in Mestna zveza za telesno kulturo Ljubljana v sodelovanju s PD Saturnus in PD Ljubljana Matica organizirali dvodnevno planinsko-izletniško turo.

Dejstvo, da v delovnih organizacijah ustanavljajo vedno več planinskih sekcij in celo samostojnih društev, da vedno več ljudi občuduje in obiskuje planine, da je planinstvo najcenejša, najpristopnejša, najmnožičnejša in najprimernejša rekreativna panoga, je privedlo Komisijo za rekreacijo pri MSZS Ljubljana do spoznanja, da je koristno in nujno propagirati to, po svetu najbolj razširjeno telesno-kulturno aktivnost.

Odločitev, da se TRIM prenese tudi med ljubitelje naših planin, je bila pozdravljena z več strani. Najzgovornejša pa je številna udeležba športnih referentov iz osnovnih delovnih organizacij. Trideset propagatorjev TRIMA je z zanimanjem spremljalo predavanja o lepotah naših gora, o fiziološkem učinku planinarjenja, o organizaciji sindikalnih izletov v planine in organizaciji planinskih sekcij v delovnih organizacijah. Posebno jih je navdušil film GLM „Metoda učenja smučanja na kratkih smučeh". Po predavanjih se je razvila burna diskusija o planinstvu, o izkušnjah, ki jih že imajo z organizacijo množičnih izletov in tur v planine, o uporabnosti kratkih smuči za turno smučanje, o nezadržnem prodiranju TRIMA v delovne organizacije. Vzporedno pa je tekel pogovor o primernih smereh in turah za manj vzdržljive.

Pod vodstvom izkušenih planinskih vodnikov je pisana kolona krenila od slapa Savice na Komno. Tu so udeleženci seminarja imeli predavanja, drugi dan pa so nadaljevali pot do Sedmerih triglavskih jezer in se nato prek Komarče spustili do slapa Savice.

Potezo komisije za rekreacijo pri MSZS Ljubljana in Mestne zveze za telesno kulturo Ljubljana so udeleženci seminarja pozdravili, ter z vso odgovornostjo obljubili, da bodo to prijetno in koristno doživetje posredovali naprej – delovnim ljudem v svojih organizacijah. Ravno tako se je o tej ideji pohvalno izrazil predstavnik ELANA, ki je bil na tej planinski turi gost Komisije za rekreacijo in je udeležencem odgovarjal na vprašanja o uporabnosti kratkih smuči za turno smučanje.

Ko so se drugi dan udeleženci seminarja poslovili in si krepko segli v roke, so se še enkrat ozrli po panorami vrhov. V njih pa je že dozoreval sklep: „Tudi ostale naše iz kolektiva bom popeljal sem, naj vidijo, kaj je lepo, prijetno in kaj je zdravo."

Komisija za rekreacijo pri MSZS Ljubljana je na osnovi uspešnega seminarja na Komni sklenila, da bo ta oblika srečevanja glasnikov TRIMA stalna in to v obliki seminarja na planinski turi. Prav tako pa bo pripravila privlačen program z GLM metodo učenja smučanja na kratkih smučeh, za že tradicionalni zimski seminar v Kraniski gori.

JOŽE DROBNIČ

SLOVENSKE KONJICE

V Slovenskih Konjicah so pred kratkim pričeli z drugim delom letošnjih občinskih sindikalnih športnih iger, katerih pokrovitelj je industrijski kombinat „KONUS". Organizatorji računajo, da bodo z njimi končali do občinskega praznika, to je 12. oktobra. Priznanja, pokale in diplome bodo razdelili v okviru praznovanj in prireditev, ki bodo za občinski praznik trajale ves teden od 8. do 14. oktobra.

CELJE

Pred časom je bil pri Braslovškem jezeru seminar za organizatorje rekreacije delovnih organizacij. Sprejeli so program dela za jesen, poslušali pa so tudi predavanje o vsebini izletov s športno-rekreacijsko vsebino, ki naj bi popestrila vsak sindikalni izlet.

Za športno značko TRIM bo komisija za rekreacijo organizirala še tekmovanja v kolesarjenju in teku na 1.000 in 600 m.

T. GORŠIČ

PARTIZANSKA KNJIGA OBVEŠČA

POTUJOČA KNJIGARNA bo v:

- torek, 10. oktobra 1972, DOL. LOGATCU
- sredo, 11. oktobra 1972, HOTEDRŠICI
- četrtek, 12. oktobra 1972, ROVTAH
- petek, 13. oktobra 1972, GOR. LOGATCU

NAŠE GESLO: Dobra knjiga v vsako vas!

KNJIŽNI HRAM - NA KOLESIH — razstavlja, prodaja, sprejema naročila in prednaročila za knjige, revije in časopise VSEH SLOVENSKIH ZALOŽB.

II. ŠPORTNE IGRE PREDSTAVNIKOV STANOVANJSKIH PODJETIJ SLOVENIJE

Na svidenje v Mariboru

Iger se je udeležilo nekaj več kot 200 tekmovalcev, to je blizu 10 % vseh zaposlenih v stanovanjskih podjetjih Slovenije

Pod pokroviteljstvom Mestnega odbora sindikata storitvenih dejavnosti je organizator II. športnih iger, Stanovanjsko podjetje DOM, določil 22. in 23. septembra 1972 za športna srečanja med predstavniki stanovanjskih podjetij Slovenije. Vse navzoče je prvi pozdravil direktor Stanovanjskega podjetja DOM Marko Rainer, ki je med drugim dejal: „Cilj današnjega srečanja ni samo tekmovati, ampak obenem želja po medsebojnem zbližanju, spoznanju, izmenjavi mnenj in izkušenj ter navezovanju prijateljskih stikov med delavci stanovanjskih podjetij . . ."

Sredstvo za ohranitev svežine in vitalnosti
polljuven
medex Ljubljana

V imenu RO sindikata storitvenih dejavnosti je predsednik Jože Vidic poudaril vlogo telesne kulture, športa in rekreacije, ki naj bi postali sestavni del poslovne politike vsake delovne organizacije. Svoj pozdravni govor je zaključil z mislijo, da samo materialno bogastvo ni edino bogastvo človeka.

Lojze Mežnarič, predsednik MOS storitvenih dejavnosti, je v svojem pozdravnem govoru opozoril na dejstvo, da se dejavnost sindikata v delovni organizaciji ne konča pri ustvarjanju in delitvi dohodka, ali pri urejanju medsebojnih odnosov in, da sta rekreacija in šport zelo pomembni dejavnosti.

Ko je direktor Stanovanjskega podjetja DOM Marko Rainer v imenu organizatorja odprl II. športne igre in povabil tekmovalce k sodelovanju, smo se vsi zavedali, da je potrebno v teh dveh dneh pokazati rezultat prizadevanj na športnem področju. Tekmovalni prostori so bili v Športnem parku Kodeljevo. V ten lepo urejenem športnem prostoru, ki nam je nudil svojevrsten užitek, smo prebili dva dni, borbeno razpoloženi in polni upanja. Da bi bilo vzdušje čim lepše, so poskrbeli organizator, lepo vreme in mnogo dobre volje vseh nastopajočih. Tekmovalne ekipe so bile disciplinirane in tako se je tekmovanje odvijalo po načrtu organizacijskega odbora.

Prijeten je bil pogled na številne tekmovalce, ki so našli poleg svojega vsakdanjega dela v podjetju še čas za športno rekreacijo. Vsak posameznik se je boril za uspeh svoje ekipe in vsakemu posamezniku je bila dragocena vsaka dobljena točka. Opaziti je bilo, da je kvaliteta nastopajočih od lanskih iger v Radencih zelo napredovala.

In kakšna je bila skupna uvrstitev prijavljenih podjetij? Največ točk (32) so osvojili tekmovalci Stanovanjskega podjetja DOM in s tem obdržali prehodni pokal, ki so ga osvojili v lanskem letu v Radencih. Drugi so s 27 točkami Mariborčani, tretji (12 točk) FOND SP Ljubljana, četrti SP Murska Sobota itd. Lepe uspehe so dosegli tudi posamezniki v namiznem tenisu, kegljanju, streljanju, tako moški kot ženske.

Po tekmovanju je bilo tovariško srečanje s podelitvijo pokalov in diplom najboljšim ekipam in posameznikom.

Druge športne igre so za nami. Zopet smo uspešno končali preizkušnjo svojih zmogljivosti in znova dokazali, da je nujno potrebno ohraniti in gojiti športno rekreacijo kot dopolnilo človeku – samoupravljavcu. Na tem mestu se zahvaljujemo vsem, ki so kakorkoli sodelovali pri organizaciji športnih iger Stanovanjskih podjetij Slovenije. Drugo leto pa v polnem številu na svidenje v Mariboru, ki je prevzel pokroviteljstvo 3. športnih iger.

S. MAKAROVIČ

Spomin na letošnji tečaj za organizatorje rekreacije v Mozirju . . .

CVETJU PRETI UNIČENJE

Pri nas, kakor tudi v ostalem planinskem svetu, v Tatrah, Dolomitih in centralnih Alpah, Kavkazu, Pamirju, Hindukušu, Kordiljerih, Atlasu, Andih, na Japonskem, Himalaji, na vseh petih kontinentih je redko planinsko cvetje, ki se mora v vročini in ledenem mrazu boriti za svoj obstoj, kulturno in zakonsko zaščiteno.

Za varstvo narave se bore svetovno znane organizacije in ustanove. Potreba po varstvu in zaščiti naravnega okolja, favne in flore, je vedno večja, posebno v času naglega razvoja in napredka tehnike.

Prebivalci držav z močno razvito tehniko in industrijo nimajo miru na zemlji in iščejo svežega zraka, čistih studencev in jezer. Zato je boj za čistočo naravnega okolja, vod in zraka stopil v odločilno fazo.

Pri nas je zakonsko zaščitenih več kot 50 planinskih rož!

Prekomerno trganje in brezsrčno uničevanje planinskega cvetja je tudi nevarno. Iz pregledne statistike naše Gorske reševalne službe na žalost lahko ugotovimo, da se je pri trganju planinskega cvetja lažje, težje in celo smrtno ponesrečilo že veliko izletnikov, planincev in alpinistov.

Brezsrčno trganje planinskega cvetja se na žalost pri nas začne že v prvi pomladi s telohom, nežnim jetrnikom, zvončki in trobenticami ter se nadaljuje s ključavnicami, narcisami, jegliči in svišči. Pred grabežljivo in pohlepno roko brezsrčnih uničevalcev planinskega cvetja niso varne sredi poletja tudi baržunaste očnice, planike in opojno dišeče murke.

Vsi ljubitelji in obiskovalci gora in še prav posebej redkega in dragocenega planinskega cvetja bi se morali dobro in v polni meri zavedati, da so planinske rože lepe samo v svojem okolju, kjer razveseljujejo in osrečujejo prave ljubitelje gora in cvetja. Najlepše planinsko cvetje nikakor ne more olepšati najbolj razkošnega stanovanja, zlate ali kristalne vaze. Dokaj slabo in žalostno luč pa meče na našo srčno in kulturno dozorelost uvelo, odvrženo cvetje ob planinski poti, pri studencih in na razglednih počivalih.

Čuvajmo redko planinsko cvetje pod geslom pravih gornikov: ne treh, niti ne dveh, temveč nobene planinske rože. Taborniki, planinci in člani organizacij za varstvo narave bi morali iz svojih vrst izločati brezsrčne uničevalce planinskega cvetja. Trganje planinskega cvetja pa ni samo kaznivo in nekulturno, temveč izredno nevarno početje. ŽURO

MODNA HIŠA

S POSLOVNIMI ENOTAMI V LJUBLJANI, MARIBORU IN OSIJEKU VAM NUDI

bogato in vedno aktualno izbiro otroške, moške in ženske konfekcije, modnega metrskega blaga, pletenin in visoko kvalitetne usnjene konfekcije in galanterije.

NA VRHU

Proizvodnja farmacevtskih izdelkov je naraščala v ljubljanski tovarni LEK do leta 1966 v poprečju za 20 odstotkov na leto, pozneje pa še znatno hitreje. Od leta 1968 do lani se je obseg proizvodnje farmacevtskih izdelkov povečal vsako leto v poprečju kar za 34 odstotkov!

Velikost prostorov za proizvodnjo farmacevtskih in kozmetičnih proizvodov – s temi se je pričela ukvarjati tovarna po letu 1968, pa je ostala več kot desetletje nespremenjena. Le s skrajnimi napori je uspevalo kolektivu držati korak z ostalo farmacevtsko industrijo v Jugoslaviji. Pogoji dela so postajali z leti nemogoči. Ogrožena je bila sodobna in racionalna proizvodnja, s katero se je ponašal kolektiv toliko let.

Zato so se samoupravni organi že leta 1968 odločili za izgradnjo novega obrata za farmacevtsko in kozmetično proizvodnjo.

„S pripravami za gradnjo novega obrata smo pričeli pred tremi leti. Najprej smo izdelali perspektivni program ter ekonomski izračun za desetletno obdobje . . .“ pripovedujejo v tovarni LEK. „Po sprejetju perspektivnega programa smo začeli s projektiranjem novega obrata. Že pred dvema letoma smo zgradili prvi objekt, v katerega smo začasno namestili pakirnico in skladišče farmacevtskih izdelkov. S tem smo razbremenili obstoječe proizvodne in skladiščne prostore, tako da bo proizvodnja farmacevtskih izdelkov lahko sledila možnostim prodaje do konca izgradnje novega obrata . . .“

Z izgradnjo glavnih objektov novega obrata je pričel LEK na pomlad 1971. Do konca letošnjega leta naj bi po načrtih usposobil skladiščni del novega obrata, do jeseni prihodnjega leta pa proizvodni del in druge pomožne objekte.

Predračunska vrednost investicije znaša za osnovna sredstva skoraj 168 milijonov dinarjev, celotna investicijska vrednost z obratnimi sredstvi in prispevki pa več kot 250 milijonov dinarjev.

Omenjena investicija ljubljanske tovarne, ki se uvršča med največje ali je celo največja v slovenski industriji v zadnjih letih, je temelj bodočega razvoja LEK. S to investicijo bo LEK pridobil najmodernejši obrat za farmacevtsko proizvodnjo v državi. Obrat je zasnovan na najsodobnejšem principu izgradnje farmacevtskih obratov, je v celoti klimatiziran in vključuje polavtomatski paletni silos za skladiščenje 8000 palet. Obrat bo spadal med večje farmacevtske obrate v Evropi in bo omogočal po manjšem dodatnem investiranju v opremo letno proizvodnjo v vrednosti 700 milijonov dinarjev.

—a.

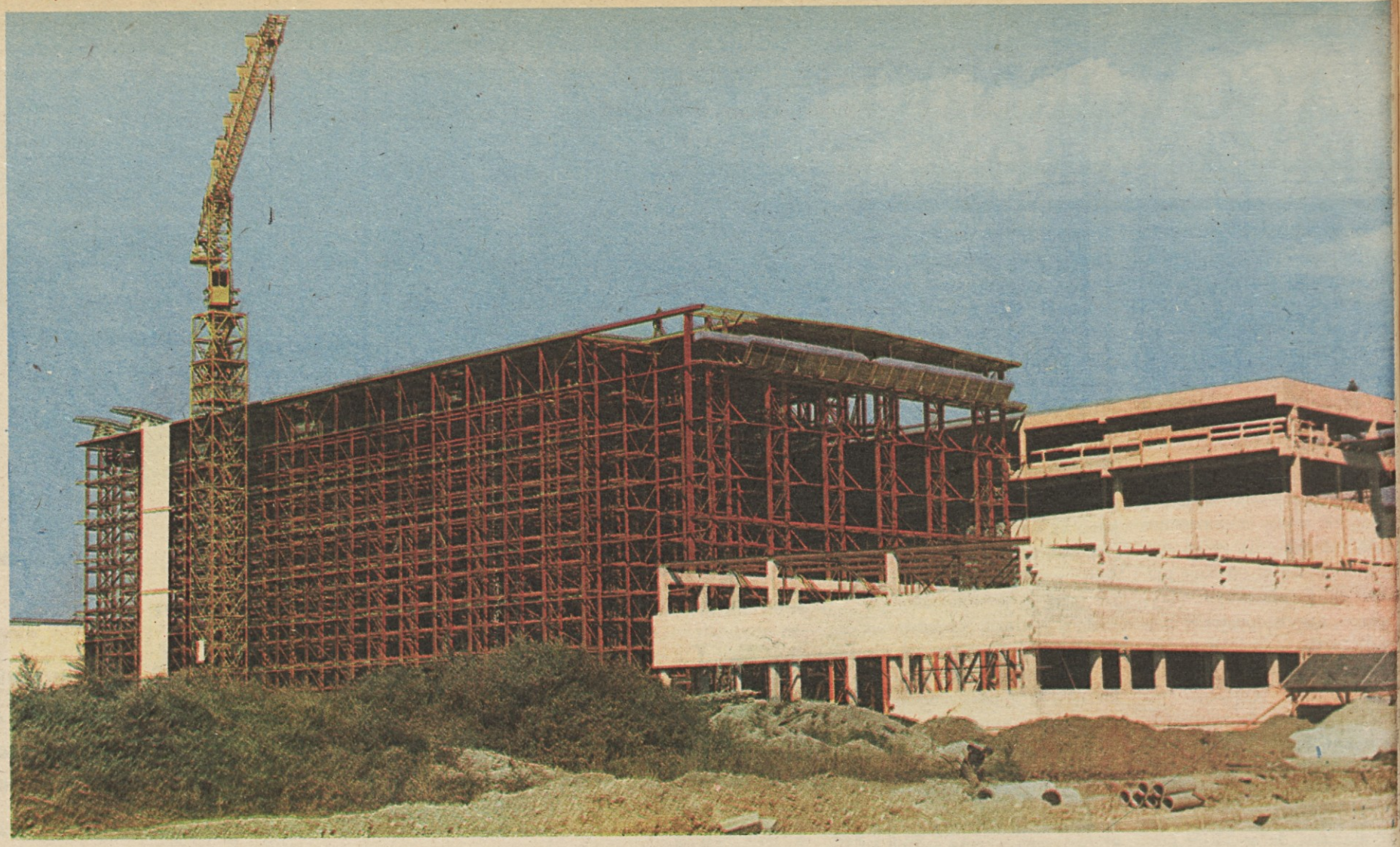

Z izgradnjo glavnih objektov novega obrata je pričela ljubljanska tovarna LEK na pomlad 1971. Do konca letošnjega leta naj bi po načrtih usposobili skladiščni del novega obrata (na našem posnetku), do jeseni prihodnjega leta pa proizvodni del in druge pomožne objekte. Jedro novega obrata tvori proizvodno-skladiščni objekt, ki ima skupno etažno površino 21.500 kvadratnih metrov. Obrat je zasnovan tako, da omogoča še nadaljnjo razširitev in preureditev. Za prihodnje razširitve proizvodnih površin je na voljo še nadaljnjih 5.600 kvadratnih metrov, za razširitve skladiščnih površin ali kombiniranih skladiščno-proizvodnih površin pa še več kot 20.000 kvadratnih metrov. (Foto: A. Ulaga)

ŠOLA V TOVARNI

Pred približno mesecem dni je v Kočevju začel delati obrat Tovarne čipk, vezenin in konfekcije z Bleda. Novi obrat, ki zaenkrat zaposluje 60 delavk, bo izdeloval samo damske rokavice. Danes je pravzaprav težko govoriti o delu obrata in o zaposlovanju, kajti 60 žensk, ki trenutno prihajajo v novi obrat, še ni v rednem delovnem razmerju in izdelki, ki jih naredijo, gredo v odpadek. Na prvi pogled je to malce nerazumljivo, toda . . .

„Vezenina“ z Bleda je v Kočevju uredila nekdanjo dvorano družbenih organizacij v proizvodni prostor. Že dalj časa so iskali lokacijo za obrat rokavic, kjer bi bilo dovolj ženske delovne sile. Dvesto prijavljenih pri zavodu za zaposlovanje v Kočevju jim je dalo možnost, da pri zaposlovanju lahko celo izbirajo. S testiranjem so izbrali zaenkrat 60 nekvalificiranih delavk, ki jih sedaj usposabljajo za delo. Tri mesece bo trajalo priučevanje. Potem bodo tiste, ki bodo dosegle normo vsaj 50 %, stalno zaposlili. Stroške izobraževanja, ki bodo znesli okrog 12.000 dinarjev, bo pokril zavod za zaposlovanje v Kočevju. Ko bo proizvodnja uspešno stekla, računajo, da jo bodo takoj razširili za zaposlitvijo 40 nadaljnjih delavk. Letno pa naj bi izdelali 400.000 parov rokavic.

„Za Kočevje ta obrat veliko pomeni,“ je povedal VENCE DROBNIČ iz zavoda za zaposlovanje. Od dvesto brezposelnih žensk, kolikor jih imamo prijavljenih, jih bo kar polovica našla zaposlitev v tem obratu. Le da se sedaj, ko se odpirajo ta delovna mesta, prijavljajo na zavodu vedno nove. Mislim, da jih bo kmalu zopet dvesto.“

OLGA TOMAŽIČ je zaposlena na Bledu, vendar bo sedaj tri mesece skupaj s še dvema sodelavkama priučevala nove delavke za izdelovanje rokavic.

„Zelo sem zadovoljna z „učenkami“. Najprej so šivale na papir, potem na blago, sedaj pa že poskušajo izdelovati rokavice. Naučili jih bomo vse faze dela, čeprav bodo kasneje izdelovale vsaka le določen del rokavice. Vse so zelo resne, posebno starejše in po moje bomo lahko tudi vse zaposlili.

„Malo so se me otepali, ker sem stara že 42 let in bom prvič delala v tovarni,“ je pripovedovala ANČKA CRNKOVIČ. „Dve leti sem čakala na zaposlitev. Zidali smo hišo. Težko je z moževo plačo, ki ni velika, živeti in še odplačevati kredit. Če bom zaslužila čez tisoč dinarjev, bo vse zopet prav.“

Šivanja se bo Ančka priučila, saj je tudi doslej za svojo družino že sama kaj naredila na šivalni stroj. „Vseeno pa je šivanje rokavic malo drugače, od tistega doma. Naučiti se je treba biti natančen.“

TATJANA CUKJATI je stara šele šestnajst let in je končala le šest razredov osnovne šole.

„Očetova pokojnina je bila premalo, da bi lahko še hodila v šolo in končala osemletko. Šivanje pa me veseli in mi ni nič težko delati.“

SERAFINA TONUT je doma iz Travnika v Bosni, sedaj pa je poročena v Mozlju.

„Kjer sem doslej iskala službo, so me povsod vprašali po izobrazbi. Doma nas je bilo devet otrok in več kot štiri razrede nisem mogla narediti. Sedaj, ko sem stara dvajset let, bi rada s šolanjem nadaljevala, pa ne vem, kako bo šlo. Do službe imam devet kilometrov in da bi hodila še v večerno šolo, je čisto nemogoče. Že sedaj se z možem voziva v službo na avtostop. Večina nama res ustavljajo znanci.“

Serafina bi z možem rada prišla stanovat v Kočevje, toda, kot pravi ona, če hočeš v mestu dobiti streho nad glavo, si moraš sezidati hišo. To pa bo tudi z dvema plačama težko.

Z obratom Tovarne čipk, vezenin in konfekcije Bled v Kočevju bodo vsaj deloma zaposlili odvečno žensko delovno silo. Pogovarjajo pa se že o novem obratu, ki naj bi to brezposelnost žensk še zmanjšal.

TEKST IN FOTO:
ANDREJ AGNIČ

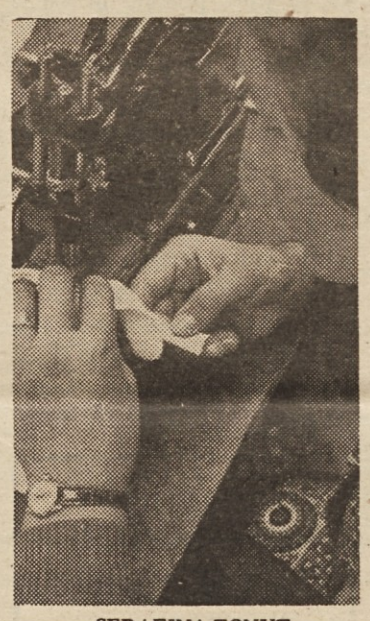

SERAFINA TONUT

OLGA TOMAŽIČ

TANJA CUKJATI

ANČKA CRNKOVIČ

Nagrajenci križanke Slovenija-vino

Prejeli smo 893 rešitev nagradne križanke Slovenija-vino, ki je bila objavljena v 38. številki Delavske enotnosti z dne 23. septembra 1972. Med pravilnimi rešitvami smo izžrebali nagrade, ki jih prejmejo:

1. do 3. nagrada: kolekcijo izdelkov Slovenija-vino prejmejo: Maja GREGORIČ, Tomšičeva 26 B, 63320 Velenje, Tone SIMONČIČ, Slovenijales, tovarna Sora, 61215 Medvode, Nikolaj KUZMA, Križna ul. 32, 61000 Ljubljana.

4. do 10. nagrada: polletna naročnina na Delavsko enotnost: Dragica ŽURAN, Aškerčeva 8, 62250 Ptuj, Marjan MAJES, 64245 Kropa 104, Slavko PAJTNAR, Ročevnica 51, 64290 Tržič, Slava GOGALA, Metelkova 7 – Pobrežje, 62000 Maribor, Viola PROSEN, Kidričeva 18, 61410 Zagorje, Jože SUŠA, Dol 120, 61431 Dol pri Hrastniku in Sandi BREŠAR, Rutarjeva 10, 65000 Nova Gorica.

Prve tri nagrade naj dvignejo nagrajenci v upravi ČZP Delavska enotnost, Dalmatinova 4/II, 61000 Ljubljana, Delavsko enotnost pa bomo pričeli pošiljati nagrajencem od 15. oktobra 1972.

PRAVILNA REŠITEV KRIŽANKE

VODORAVNO: uho, Impol, rana, Keita, BD, Anapa, Rae, proizvodnja in prodaja, Slovenija-vino, amonal, vi, Nana, Erato, Abel, NT, kri, pečina, rival, talka, ravnik, Atol, oklep, neon, Ajaja, sistola, narcisa, nečastnost, veto, skrb, BM, AN, kireta, mit, gora, snov, jus, ekranizacija, parilo, Erlander, ne, ejektor, zel, aorta, cockta, oidij, obrvi, jamar, Li, optometer, Danica, Jupi, Enare, balade, ananas, drat, tabor, anatom.

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE, izdaja ČZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Ureja ga uredniški odbor. V. d. glavnega in odgovornega urednika BOJAN SAMARIN. Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ulica 4, poštni predal 313/VI, telefon uredništva 316-672, 323-554, 316-695 in 310-033. Račun pri Narodni banki v Ljubljani, št. NB 501-1-991, devizni račun pri Ljubljanski banki št. 501-620-7-12100 — Posamezna številka stane 50 N-par. Naročnina je četrtletna 6,50 din — polletna 13 din — in letna 26 din — Rokopisov ne vračamo — Poštnina plačana v gotovini — Tiska ČZP »Ljudska pravica«, Ljubljana